

PREOTULU ROMANU.

Diuaru basericescu, scolasticu si literariu.

Buzele preotului voru pazi sciinti'a si lege
voru cercá din gur'a lui. Malachi'a c. II. v. 7.

Studia din Dreptulu canonicu.

Impiedimentele derimatórie séu nimicítórie de casatorie.

(Urmare.)

II. Impiedimentulu conditiunei consiste in legarea consensului conjugale de unu lucru séu de unu evenimentu neciutu sí necunoscutu in actulu, cându se contrage casatori'a sí contractulu casatoriei se face aternatoriu dela implenirea ori neimplenirea acelei conditiuni. Atari conditiuni s'ar' poté admite sí in baseric'a orientale, ci de sí au potutu se esiste in tēmpurile vechie,¹⁾ astadi numai suntu in usu de câtu in baseric'a apuséna, unde inca numai cu espres'a concessiune dela episcopulu se potu admite, dar' sí acì cá conditiunea se póta invalidá casatori'a, se recere se aiba cualitatile, ce o potu face de atare,²⁾ vá se dica:

α) Se se faca cunoscuta preotului in façi'a martoriloru la inchiarea ori cu puçinu inainte de incheierea casatoriei, de-óra-ce numai asía póte avé valóre inaintea forului ecles. déca se póte demustrá cu seriositate neci nu a trecutu multu tēmpu dela punerea ei, incâtu se se póta conchide la desisterea dela implenirea ei.

β) Pâna cându conditiunea suspinde casatori'a (pendente conditione casatoritii au se se retiēna dela usulu

---

1) Conf. §. 316 II. 1. n. 14) Walter. o c. §. 305 b) III. n. 15) cu I. n. 5) in acestu §. despre insiel. in pers. Conciliulu nostru provinc. I. I. c. inca nu infra conditiunea intre impiedimentele casatoriei, asemenea díce Siagun'a; se afla inse la Ratiu o. c. §. 33.

2) Conf. §. 316. II. 1.

drepturilor s'ale, căci alt'cum s'ar' presupune desisterea dela conditiu ne.¹⁾

γ) Condițiunile in contr'a scopului casatoriei, precum sî cele legate cu imposibilitate fizica ori morale, invalidéza casatori'a, căci nici au se se implenésca nici se implinescu sî chiar' prin punerea lor se aréta sî deduce că nu s'a intentiunatu cu seriozitate inchiarea ei.

δ) Condițiunile resolutive inca invalidéza casatori'a, pentru-că preste incheierea casatoriei valide nu se potu face stipulatiuni.

ε) Condițiunea in presente séu in trecutu relevata, e numai aparenta, nu e condițiune adeverata, sî casatori'a inchiata sub atare forma de condițiune séu existe de-odata séu nu, dupa cumu existe ori nu sî condițiunea.

III. Celu mai desu dintre impiedimentele nemicitória de casatoria este impiedimentulu fortíei, silei sî alu fricei grele (imp. vis et metus)²⁾. Impiedimentulu fortíei, sile, are locu cându cutare parte pasíesce la casatoria nu din voia libera ci numai constrinsa, silita de atare fortía sî sila fizica ori morale, despre care se costata deplenu că aplicandu-se in-contrai a avutu efectulu de a induce preste voia la inchiarea casatoriei, éra temerea séu fric'a obvine, cându cutare parte se induce la prestarea consensului dupa form'a esterna numai pentru cá se incungiure reulu sî neplăcerile, cu cari se amenintía pentru casulu denegarei consensului la inchiarea casatoriei propuse sî neci nu le póte incungiurá pre alta cale decâtu prin prestarea paruta a consensului, ce inten-tiunéza a-lu stórce cei ce conlucra sî aplica atari mijlóce pentru inchiarea casatoriei fortíate. Natur'a estoru dóue impiedimente le aduce in strénsa legatura pre amendóue in cătu ambele se presenta si infașosíéza de-odata³⁾, de-óra-ce

¹⁾ c. 4—6 x. de condit. appos. in despons. (IV. 5)

²⁾ Monach. Ueber Gewalt und Furcht. Zeitschrift für Phil. u. kath. Theolog. Bonon. 1839 p. 34. 82 s. a. Concil. prov. I. l. c. d.)

³⁾ Distingerea in casuri separate póte inse se aiba aóri'a locu. Asia cându cinev'a 'si dà consensulu esternu numai astrinsu fiendu prin bataia sî afflictiuni grele sî prin maltractare — existe sil'a fizica ; — éra cându cinev'a se induce numai prin amenintiari de unu reu mare neincungiurabile, carele sî pre unu barbatu solidu sî constante inca ar' fi fostu in stare alu intimidá sî infricá cu efectu (metus gravis) — existe temere, frica, sila morale.

sfortiarea celui ce aplica mijlocele astringătoare — silnice și sfortiate totu-de-a-un'a produce temere, frica și fioru în partea asupr'a carei'a se îndrepta; unde se manifesta temerea și fric'a, acolo esista și sforti'a, sil'a, care a produsu temerea, fric'a și a causatu fiorulu, sub a carui sarcina și apesare continua partea silita și fara de voi'a s'a interna și libera se induce a aretá semnele unui consensu aparutu, carele esistându numai dupa óre-care forma externa neci cându nu e. de ajunsu la inchiarea cu validitate a casatoriei, a carei'a base și causa eficiente nu póte fi decâtu consensulu liberu și internu; dreptu-ace'a casatori'a inchiata sub presiunea fortiei și a temerei aplicate cu efectu neci cându nu e casatoria adevărata, căci nu esiste dela inceputu.

Inse cá fortia ori sil'a, temerea séu fric'a se fi potutu invalidá și nemici casatori'a și prin urmare se fi potutu împiedecá dela inceputu legatur'a casatoriei, relele cu cari se amenintia un'a séu ambe partile pentru inducerea la inchiarea casatoriei, au se fi fostu atari rele și mijloce sfortiate — silnice — cari esistându și aplicându-se intru adeveru, neci se se fi potutu incungiurá pre alta cale decâtu prin prestarea aparente a consensului la inchiarea casatoriei, neci se fi avutu partea silita ocașiune a scapá de sub presiunea fortiei și a-si aretá resensulu la casatori'a la care nu consentesce. Deci cá fortia și fric'a se póta constitui împiedimentu nimicitoriu de casatoria, se recere cá:

a) Fortia și temerea se fia fostu mare și grea (metus gravis), avendu în realitate puterea de a esecutá reulu amenintiatu, se fie fostu neevitabile și partea silita se nu fi avutu nici mijlocele neci ocașiunea de a poté abate reulu, ce de-aprópe și intru adeveru o amenintia. Obvinu inse casuri cându, cá fortia și temerea se aiba efectulu intentionatu, nu se recere cá — subiectivu luate — se fie totu-de-a-un'a mari și grele; fortia și fric'a subiectiva inca e de ajunsu intru realisarea efectului intentionatu, inse în atari casuri are de a decide judecatoriulu, luandu în consideratiune natur'a și insusirile atátu a celui ce esercita fortia și sil'a câtu si aceluia, asupr'a carui'a s'au esercitatu aceste¹⁾, pentru-cá potu obveni casuri unde sil'a și fric'a

¹⁾ Resolut. 71—79 a congr. concil. Trid. XXIV. de matrim.

obiectivu luata usióra — cautându la natur'a, crescerea, starea morale, etatea sî alte impregiurari a celoru ce eser-cita presiunea, ori a celoru supusi la presiune — subjec-tivu luata se fie atari, încâtu intru adevveru se constitue impedimentulu nimicitoriu. Semnele evidente pentru constatatare potu fi diferite: temerea de mórte, torturele, mal-tratarile, bataile, amenintîarea de infamare, alungarea dela casa, eschiderea din dreptulu de ereditate sî posibilitatea urmânda cu probabilitate aceloru ameninčiate; apoi spu-sele martoriloru despre suspinele, vaietele sî lacremele per-sónei silite;¹⁾

b) fric'a se fia estrinseca produsa prin cauza esterna, pentru-câ cea intrinseca, intemeiata numai pre intipuire pre stimululu mustrarei sî neliniscei interne, nu este de ajunsu;²⁾

c) se fia produsa prin fortîa silnica nejusta, pentru-câ cea causata din motive juste sî drepte nu invalidéza casa-tori'a; dreptu ce fric'a sî sil'a produsa prin amenintîarea din motivulu incredintîarei de mai'nainte, din impregiurarea cá spons'a fiendu inpregnata in casulu neinchiarei va cere desdaunare, ori va descoperi la lume pre celu ce a inpreg-natu-o — nu nimicesce casatori'a;

d) se fia contenua se nu incete pâna la momentulu din urma a inchiarei sî se tenda de-a dreptulu la efectulu de a inchiá casatori'a, adeca cu scopu de a stórce consensulu la casatoria;³⁾

e) temerea sî fric'a se fia fundata ratiunabile sî cei ce o insufla sî amenintîa se fia in stare de a esecutá reulu amenintîatu. Singure amenintîarile cu mani'a ori disgrati'a parentiésca — metus reverentialis, — déca nu suntu sî alte indice sî semne esterne, nu se póte luá de impedimentu ni-micitoriu. Apoi in fine

f) se recere cá persón'a silita sî infricata se fia in-chiatu casatori'a chiar' din aceste motive, adeca cu scopu

---

¹⁾ C. Conc. Trid. 20 siept. 1788 sî 12 jun. 1772.

²⁾ C. 6, 15, 18. X. de spons. (IV, 1).

³⁾ Concil. prov. I. l. c. d) c. 6 de spons. (IV. 1) c. 9. de spons. impub. (IV. 2).

de a incungîurá cele ameninţiate, forti'a sî temerea faţa de casatori'a inchiata se esiste cá caus'a faţa de efectu cá motivu faţa de urmare.

Impiedimentulu forti'e sî a fricei e de natur'a dreptului privatu sî validitatea casatoriei din acestu punctu a o impugná póte numai partea silita singura¹⁾; éra partiei celei alalte numai indirectu i se acordéza acestu dreptu, încátu póte pasí cu scopu de-a astringe pre partea silita la convieţuire sî la prestarea debitului conjugale.

Nulitatea casatoriei se toléza de sene prin prestarea succesiva a consensului, prin conlocuirea — celu puşinu de 6 luni, — ori prin prestarea debitului conjugale incetându presiunea forti'e sî a fricei grele²⁾; acolo inse unde are valóre form'a tridentina in baseric'a apuséna se recere convalidarea solemna prin repetírea formei in casulu cându impiedimentulu e notoriu sî cunoscenti'a lui a ajunsu in publicu.³⁾

Probarea nulitatea se face prin fasiunea martoriloru demni de credinţa, a celoru cari au esercitatu sil'a sî fric'a⁴⁾ déca e constatatu cá acesti'a nu conluda cu celu silitu. Déca din aceste adevverulu nu se póte eruá se admitu martori din audíu sî faim'a latíta, inse aceste numai cá accesorie.⁵⁾

Impiedimentele cari nimicescu casatori'a pentru nelegalitatea consensului.

I. Impiedimentulu legaturei.

Cá casatori'a se fia valida se recere nu numai posibilitatea sî esistenti'a libertatíei depline, — ci si legalitatea consensului, sî fiendu-cà atátu legile naturei cátu sî legile umane positive au statoritu termini intre marginile

¹⁾ Se pare a nu convení cu dreptatea cá sî partea nesilita se se admita la impugnarea casatoriei. C. 1 de eo qui duxit. (IV, 7.)

²⁾ C. 21. x. de spons. (IV, 1), c. 2. x. de eo q. d. (IV, 7), c. 4. x. qui matr. accus. (IV, 18).

³⁾ Decis. Congr. Concil. din 10 jun. 1865. (act. II, 6—20).

⁴⁾ Parentii, cari recunoscu insisi sî despre cari se dovedesce cá au silitu la inchiarea casatoriei se supunu dupa praxe pedepseloru banali. Aceste in archidieces'a Blasiului se estendu dela 12, in dieces'a Gherlei dela 20 pâna la 50 fl.

⁵⁾ Mai pre largu vedi la Ratiu o. c. §. 52.

caror'a e determinata acésta legalitate, urméza cumcà consensulu prestatu la inchiarea casatoriei preste marginile acestoru termini, chiar' sî cându ar' fi posibilu sî nedefectuosu este nelegale; apoi fiendu-cà legile dupa motivele din cari suntu puse sî dupa natur'a pre care 'si intemeieza fundamentulu sî stabilitatea s'a suntu multe, de ace'a sî impedimentele, din cari póte proveni nelegalitatea consensului suntu mai multe.

Intru infirarea acestoru impedimente — fiendu dupa potint'ia cu reflexiune la omogenitatea loru, — le vomu tractá in ace'a legatura, care convine mai multu referint'iei dintre ele.

Intre aceste loculu primu e de a se deferi impedimentului legaturei sustátore din casatori'a inchiata (impedimentum ligaminis) nu numai pentru-cà e celu mai vechiu, coetanu cu instituirea primitiva¹⁾ a casatoriei, sustîenutu sî pre tîmpulu cându institutiunea ajunsese la decadint'ia²⁾, ci sî confirmatu prin restaurarea sî redicarea ei la demnitate de sacramentu alu legei nóue.³⁾

I. Fiendu-cà dupa conceptulu monogamu legatur'a casatoriei este indisolubile dela inceputu, din institutiune divina sî cá atare constitue impedimentu nedispensabile pân'a cându nu se desface prin mórte, sî fiendu-cà legatur'a acésta e pusa pre legea fundamentale a naturei, nu numai revelitiunea sî baseric'a 'lu concepe cá lege divina, espresa prin crearea parohiei prime a ómeniloru de antáiu⁴⁾, cì sî in sent'ifulu pagâniloru s'a manifestatu cá atare, sî basea ei in dreptulu publicu se fundéza in momentulu dechiararei coasensului cu scopu de-a incheia casatoria valida — urméz-cà legatur'a casatoriei e dela inceputu indisolubile nu numai intre crestini ci sî intre necredint'iosu, judei, mohamedani sî

---

1) Conf. §. 308. Obvine in c. 25. Agat. 11. II. Aurel. 93 Trul. Leon. M. ep. 159 c. 1-4.

2) Conf. §. 309.

3) Conf. §. 312.

4) Math. XIX, 3-9; c. 5. de divort. (IV, 19); conc. Trid. XXIV. de sacr. matr. c. 2.

pagâni¹⁾ și de regula numai mórtea póte se o dizolveze, neci nu potu pasî partîle la a dóu'a casatoria pâna cându susta legatur'a celei de-antâiu, pentru-câ dóue casatorie ale unei persóne nu potu consiste de-odata, ci cea de a dóu'a se nimicesce prin esistenti'a celei de antâiu. In acestu întielesu a invetiãtu baseric'a intréga atãtu in resaritu cátu și in apusu prin canóne și prin rostulu santiloru parenti²⁾; in estu întielesu se sustiène indisolubilitatea casatoriei și in prapse pâna in dílele nóstre și cu acésta invetiãtura concórda pâna și legile civili sustiéndu caracterulu monogamu alu casatoriei. In patri'a nóstra in specie codicele pen.³⁾ dispune câ celu-ce se afla sub legatur'a unei casatorie valide și pasiésce la alta casatoria, precum și acel'a carele a inchiatu casatoria cu persóna legata prin alta casatoria valida, (și sciendu despre acésta), comite pecatulu bigamiei și se pedepsece cu inchisóre de trei ani; éra cel'a ce a sedusu pre cinev'a cu insièlatiune câ se pasiésca la casatoria cu dènsulu sustându inca legatur'a casatoriei prime, se pedepsece cu inchisóre de cinci ani.⁴⁾

(Va urmá.)

J. Papiu.

¹⁾ XXXVIII. qu. 1, 2.; c. 8. x. de divort. (IV. 19). Acést'a se deduce din conceptulu naturale alu casatoriei. Casatori'a inchiata intre necrestini susta și dupa-ce un'a parte a trecutu la crestinismu, de si sar' fi inchiatu cu careva impedimentu statoritu din partea besericeii, si nu e opu de dispensatiune. c. 4. de consanq. (IV, 1-4), de óra ce nefiindu inca crestinii pre tẽmpulu inchiarei, nu au fost obligati faãia de legile eclesiastice. c. 8. gaudens. X. de divort. (X, 19). Instruct. S. Congregat. de prop. fide in actele concil. prov. I. la T. V. c. VIII.

²⁾ Conc. prov. l. c. d) Conc. Trid. XXIV. c. 2. de sacr. m. c. 2. CXXXIV, qu. 1; c. 1. x. de spons. (IV, 1); c. 1. de spons. duor. (IV. 4) c. 31 de spons. et matr. (IV. 1). S. Joan. Chrisostom. Omil. LVI. Genes. S. Ambros. h. 1 de Abrah. c. 7.

³⁾ Art. de leg. V. 1878 § 251 253. și leg. civ. austr. §, 62.

⁴⁾ Preotulu carele cununa pre cutari sciendu câ casatori'a ce se inchia e bigamia, se pedepsece asemenea cu inchisórie de 5 ani; acelu preotu, carele din neprecugetare se face culpabile faãia cu casatoriile bigame pentru transgresiune se pedepsece cu inchisórie de unu anu.

α

Cununa de margaritaria a Preacuratei Vergure Mari'a.

Taina mai noua și mai infricosiata neci odata nu a fostu, neci s'a vedutu din vécú decátu tainele lucrate in Preasant'a Mari'a (Offic. div. din 15 Oct.), de-óre-ce acele taine suntu mai pre susu de omu și de fire¹⁾, a caroru adêncime nesciuta neci cugetulu angerescu neci celu omenescu nu-o póte spune.²⁾

Temeiulu și ratiunea acestei taine și minuni mai nóue decátu tóte minunile³⁾ de care se uimescu tóte mintile⁴⁾ este, cá : „Cel'a ce locuiesce intru lumin'a cea neapropiata aflându-o pre Mari'a mai curata decátu angerii, și iubindu-o cá pre singura curata și nestricata⁵⁾, fara micșiorare deschide usiele fetoriei, și cu bunavoirea Tatalui, și cu cercetarea Spiritului santu,⁶⁾ cu tóta santieni'a bunatátloru se pogóra și se asíedía in pântecele Ei celu porurea feciorescu,⁷⁾ unde cu mijlocire nespusa, adeca fara ispita barbatésca, fara împreunare⁸⁾ se concepe, și din fetioresculu sânge mai pre susu de cuventu și afara de legile firei se intrupéza Cuvântulu lui Domnedíeu⁹⁾, — dara acést'a concepere, acésta nascere se intempla ast'feliu, cá prin ace'a semnele curatiei Ei remânu nevatemate, cheile fetoriei nu se ardu nice se strica.¹⁰⁾

Pre acést'a cale minunata „fara tata se nasce din Mari'a celu fara de mama din Tata,¹¹⁾ dintr'ens'a resare „lumin'a cea neapropiata“ și „sórele celu întíelegatoriu“¹²⁾ se revérse „radí'a marirei Tatalui“¹³⁾ se nasce : „Intíeleptiunea lui Domnedíeu cea ipostatica“, — „Domnedíeulu celu necuprinsu“ „Domnulu ceriului și a tóta lumea“, — se nasce „Fíiulu nascutu din Tata mai'nainte de veci“ Isusu Christosu „viéti'a nóstra“.¹⁴⁾

Tain'a acést'a „necugetata, cu minte neajunsa, infricosiata și domnedíeésca“¹⁵⁾ a legei nóue in Mari'a realisata,

1) Aug. 7. — 2) Jul. 17. — 3) Jun. 8. — 4) Juliu 3. — 5) 17 Jul. — 6) Sambet'a I. in Postu. — 7) Nov 13. — 8) Merc. branzei, Nov. 1 Jul. 14. — 9) Jul. 12. 24. Nov. 8 Oct. 10. — 10) Jun. 14; Sept. 17, Nov. 11. — 11) Jun. 14. — 12) Nov. 1. 2. — 13) Nov. 8. — 14) Nov. 1. 3. — 15) Jun. 16. Jul. 29.

este întemeiată în voința cea nescrutată a S. Treime. Pentru-că „cu voița Tatalui, cu alegerea Cuvântului și cu lucrarea Spiritului sântu Mari'a fú gatită de mirésă atât înainte de logodna câtu și după-ce a născutu pre Domnedíeu Cuvântulu“¹⁾ și încă așa, că „conceperea ei a fostu fara sementia, născerea fara patimire, fara stricatiune și dorere, și rodulu mamei cei fara de barbatu nestrictu.“²⁾

Prin realizarea domnedíeasca a acestei taine în Mari'a nu numai că firile Mariei s'au sântitu, nu numai că dâns'a s'a pazitu înainte și după născere fetióra și mama nestricată,³⁾ ci Domnedíeu a voitu că precum calcarea mandatulu a esitu din muiere, totu din acést'a se înflorésca îndreptarea și nestricatiunea genului omenescu.“⁴⁾

Și acésta muiere alésă și binecuvântată este Mari'a. Dâns'a se face „pricinuitoři'a bunatátiloru și a impacarei lumii catra Domnedíeu⁵⁾, printrêns'a „fírea pamenteniloru se îndomnedíeesce,“ — „ocar'a stramosiloru se pierde,“ — „legatur'a osendirei de demultu se desléga“, — „tirani'a mortíei încéta“, — „fírea omenésca liberandu-se din robí'a pecatulu se curatía, se înoiesce și la víetía se înaltía,“ — „chipulu celu cadíutu se îndrépta, la víetía eterna se chiama și la ceriu se redica.“⁶⁾

Prin alegerea Mariei de mama și de Născátóre adevérată a lui Domnedíeu, în economía legii nóue ea devine atât de poternică, încátu tuturoru celoru ce cu drépta credintia alérgea la a ei ajutorire „vérsa avutía de vindecari. alunga întristarea și împarte bucuria.“⁷⁾

Ea carea „cu rádiele fecioriei și cu lumin'a curatíei lumea a luminatu“⁸⁾ gonesce asupralele ispitelorú și neval'a patimelorú, indemnandu pre toti la îmbrăcísíarea curatíei și a fecioriei.⁹⁾

Mari'a cea présanta carea a născutu pre Sórele dreptatei și pre începutoriulu bucuriei, prin mijlocirea și rogatiunea Ei luminéza mintea și sufletulu celoru rataciti și

1) Domin. 5 Sept. în pares. — 2) Vineri 6 sept. în pares. Luni 2 sept. în pareseme, — Dominec'alasat. de carne, — Juliu 4. — 3) Maiu 27. Jul. 2. 4. — 4) Nov. 21, — 5) Maiu 28. — 6) Nov. 3, 4, 7, 8, 9, 14, 16, 22. Dominec'a 3 în pareseme. — 7) Jul. 5. — 8) Aug. 8. — 9) Jul. 5.

pierde intristarea cea stricatória de sufletu, — Ea cu patronirea de mama catra celu ce a surpatu iadulu sî a omoritu mórtea: „omóra sburdarile trupului, surpa poterea diavolului care se lupta in contr'a nóstra.“

Mari'a cá Fetióra, Mirésa si Mama este ace'a carea „spala spurcatiunile sufletului, ocarmuiesce viéti'a celoru din primeşdie, ne redica din prepasti'a cumplitei desperari a greşieleloru, sî a necasuriloru; rumpe lantiulu celu greu alu pecatului; sî pre Domnedíeu 'lu imblândíesce pentru noi.“

Relatiunea acést'a deosebitu accordata Mariei intru realisarea svatului divinu, — demnitatea Ei cea strînsa sî nedespartítu legata de Domnedíeirea Cuventului, de persón'a ipostatica a Fíiului lui Domnedíeu, — pusetiunea cea destinsa sî de Domnedíeu intarita, sî influintí'a cea puternica a Mariei in economi'a legeri nóue: cu unu cuventu tóte tainele cele preamarite ale Nascatórei de Domnedíeu forméza parte insemnata a obiectului cultului divinu alu s. biserice, asía, incátu unde se preamarese Domnedíeu Tatalu, Fíiulu sî Spiritulu santu, acolo se lauda: Fíic'a, Mam'a sî Mirés'a Mari'a, — unde se preainaltí'a adêncimea cea necuprinsa a Domnedíeirei; acolo se veneréza curatí'a sî demnitatea cea mai pre susu de tóta poterea creata a Mariei. Unde se invocá darulu, indurarea sî binecuventarea lui Domnedíeu, acolo se cere mijlocirea sî patronirea Mariei la Domnedíeu.

Unde se lamurescu virtutíle santíloru sî se lauda viéti'a cea pia, cuviósa sî sânta a acelor'a — acolo e preainnaltí'ata Mari'a cá un'a mai sânta sî mai marita decátu angerei sî decátu toti santii. Ea cu santí'a sî demnitatea s'a se pune intre Domnedíeu sî toti sântii.

Mari'a in viéti'a s'a a fostu nedespartíta de Fíiulu Tatalui sî alu Ei, — asía de nedespartíta e dens'a sî de viéti'a s. biserice.

Cultulu de ardóre a lui Domnedíeu este temeulu sî ratiunea cultului de venerare, — cultulu santíloru este contestarea sî coron'a cultului sî santíei Mariei.

Pusetiunea sî relatiunea acést'a a Mariei este fidelu espresa sî desfasiurata in oficiulu divinu alu bisericei sî inca nu numai prin ace'a, cá intru onórea Mariei suntv asíedíate serbatori alese, dara sî prin ace'a, cá in fie-care offi-

ciu publicu alu cultului, fia acel'a asfediatu intru preamarierea lui Domnedieu, ori laud'a santiloru, — intru eserciarea pietatei publice ori private; — luandu afara puçine parti (cá de es. septeman'a patimei, sî cea luminata, — septemân'a innaltiarei, — Dominec'a Rusal. pâna in dominic'a tuturoru Santiloru s. a. — la intregu asfediáméntulu cultului suntu asfediáte cantari, innuri de lauda, ori rogatiuni de invocare sî de multiamita care de care mai frumóse intru onórea Prés. Vergure Mariei.

Immurile aceste sacre, rogatiunile aceste de lauda sî de invocare in deosebi considerate totu-de-a-un'a ast'feliu suntu intocmite incátu in essentia convinu cu ide'a sî obiectulu principalu alu actului cultului divinu, cu caracterulu specialu alu serbatórei ori dñlei anului basericescu (de es. in postulu mare: invocarea ajutoriului Mariei pentru ajungerea scopului postului, — in septemân'a patimiloru: se tractéza mai alesu despre tânguirea Mariei, — Marti sî Vineri preste totu anulu tânguirea, — in alte dile, invocarea sî laud'a Ei, — la functiuni sacre despre curatî'a, santî'a, demnitatea sî marirea Ei s. a.) dara considerate acele innuri de laude preste totu sî in compusetiunea loru intréga, ele in feliurite forme forméza complexulu invetiáturerei S. Parinti despre Mari'a, sî desfasúra atátu dogm'a de credintîa, cátu sî traditiunea sacra sî pia a basericei despre Preasânt'a Vergura Mari'a.

Dogm'a acést'a de credintîa sî traditiunea cea veneranda au fostu desvoltata dejá in colónele acestei fóie inca in anii 1885 sî 1886, unde pre bas'a oficiului divinu am tractatu despre temeulu sî obiectulu serbatoriloru asfediáte intru onórea Mariei.

Spre deslucirea sî intregirea celoru acolo pertractate dara cá sî mai lamuritu se se cunósca demnitatea, privilegiele sî vértutíle cele preamarite ale Mariei, sî se se comprobeze invetiátur'a basericei despre relatiunea sî legatur'a cea strînsa, despre pusetiunea cea innalta ce ocupa Mari'a in economi'a legei nóue sî in viétîa basericei, in cele urmátórie dàmú nomenclatur'a alfabetica a Mariei scósa din oficiulu divinu alu basericei, cá din ace'a se se impletésca sî se se compuna Cunun'a de margaritare a

celei mai nevinovate Fetióre, — a celei mai sânte sî mai curate Mirésa, a celei mai bune sî doióse Mame, a Mariei de Domnedíeu Nascatórei.

A

Acoperementulu celoru necajiti — Jan. 28.

Acoperementulu ómeniloru — Jul. 7.

Adencimea cea neajunsa sî netalmacita — Acat.

Ajutatórea totoruru ? — Nov. 4.

Altariu întielegatoriu sî nepipaitu

Maiu 18 sî Jul. 22.

Anghir'a celoru ce se viforescu — Sept. 25.

Aperatórea lumei — Maiu 24.

Arma domnedíeesca — Juniu 3.

Arma neivinsa asupr'a vresmaşiloru — Maiu 28.

Asceptarea némuriloru — Oct. 17.

Asiedíarea sî mijlocitóri'a catra Domnedíeu — Oct. 28.

Audíre infricosíata (taina) — Sept. 25

B

Baia carea speli cunosciintí'a — Acat.

Baseric'a cea insufletíta a s. mariri a lui Domnedíeu — Nov. 21.

Baseric'a de D.-díeu daruita sî primitória — Maiu 3, Oct. 9.

Baseric'a de santíenia — Juliu 13. Baseric'a domnedíeescei raze — Juniu 20.

Baseric'a întieleptiunei lui Domnedíeu — Nov. 20.

Baseric'a lui D.-díeu mai innalta decâtu ceriurile — Nov. 20 sî 21.

Baseric'a nesticata sî mai vêtosusanta — Sept. 26.

Baseric'a sânta sî santíta a lui D.-díeu — Oct. 13 sî Nov. 20.

Binevestirea profetiloru — Acat.

Brazd'a carea a crescutu inmultírea indurariloru — Acat.

Bucuri'a angeriloru — Maiu 20.

Bucuri'a celoru necajiti — Nov. 12.

C

Cadelnití'a de auru — Maiu 21.

Caderea draciloru — Acat.

Camar'a alésa a lui Domnedíeu Jul. 2.

Camar'a de mire luminósa — Jun. 2.

Camar'a de taina a marirei — Dom. I. in pares.

Camar'a fetioriei — Jun. 29.

Camar'a insufletíta a sufleteloru santíloru — Acat.

Camar'a nuntei cei fara sementí'a — Acat.

Camar'a sânta a cerescului mire — Oct. 7.

Candel'a nestinsa — Luni a 3 sept. in pareseme.

Capulu mandatelorui Chris-tosu — Acat.

Cartea cuvêntului vietíei — Oct. 8.

Cartea lui Domnedíeu cea insufletíta sî sigilata cu Spiritulu — Acat. sî Dominec'a I. in pareseme.

Cartea nóua intru carea cu deggetulu Tatalui s'a scrisu Cuvêntulu — Maiu 28, Oct. 7 sî 9.

Carutí'a a tóta domnedíeirea — Oct. 2.

Carutí'a cheruvimicésca sî luminósa a sórelui — Maiu 2, Nov. 5.

Carutí'a de fulgeri portatória — Sept. 25.

Cas'a darului intru carea suntu puse visteriele ronduielei lui

Domnedieiu cei negraite —
Nov. 21.
Cas'a domnedieasca a intiepti-
tiunei — Juniu 12, Aug. 7.
Casa imperatesca de taina —
Nov. 20.
Cas'a marirei — Nov. 20.
Castigarea rodului celui fara de
morte — Acat.
Cas'a bunatatorilor si a bucuriei
Jul. 7 Nov. 1.
Ceriu mai mare decatu ceriulu
celu mai de susu — Sambat'a
lasat. de carne.
Ceriu nou preainfrumsetiatu alu
lui Domnedieiu — Oct. 7.
Ceriu pamentescu — Juniu 11.
Cetate insufletita a imperatului
— Aug. 16.
Cetate neclatita cu 12 ziduri —
Jul. 17. Nov. 8.
Cercetarea bolnavilor. — Jan. 27.
Chei'a imperatei lui Christosu
— Acat.
Chipulu curatei pustnicilor. —
Oct. 15.
Chirotu santu si insufletitu alu
lui D.-dieu — Aug. 9. Nov. 22.
Clesce insufletitu celu seraficescu
alu carbunelui celui nemate-
rialnicu — Jun. 26, Jul. 12.
Comor'a curatei — Acat.
Comor'a mantuirei — Nov. 13.
Corabi'a celor ce voru se se
manteasca — Acat.
Coron'a cea scumpa a imperati-
loru celor credintiosi — Acat.
Coron'a domnedieescei mariri —
Jul. 2.
Cortulu celu d.-dieescu cu totulu
luminatu, santu, frumosu si ne-
spurcatu — Jun. 4 Nov. 2. 4.
Crinu cu dulce mirosu — Acat.
Crinu luminatu stralucindu in
mijloculu spineloru cu stralu-
cirea fetoriei — Jnn. 6 si 11.

Crinu preacuratu stralucindu din
vecu cu fapte bune — Oct. 15.
Cunoscint'a darului cea lumi-
noasa — Acat.
Cunun'a si steu'a angeriloru —
Jan. 27.
Curata s'a santitu lui Domne-
dieiu mai'nainte de concepere
— Nov. 20.
Curat'a sigilata. — Sept. 29.
Curatire neatinsa a tota lumea
— Sept. 9, Acat.
Curatita cu totulu de Spiritulu
— Jul. 13.
Curatitoria curata a celor ce
gresiescu — Vineri'a branzei.
Cu totulu fara macula, cu totulu
alesa si cu totulu infrumse-
tiata — Maiu 5, Oct. 26.
Cuventarea cea onorata a Apos-
tiloru — Jul. 11.

D

Datat'oria darului mantuitoriu
— Acat.
Datatoria de binecuventare —
Oct. 8.
Deminet'ia bine infrumsetiata —
Sept. 22.
Deschiderea usfloru raiului —
Acat.
Desfatere intru scarbe — Jul. 5.
Desfatere vecinica — Jul. 2.
Deslegarea blastemului stra-
mosiei — Jun. 2.
Diadem'a onorata — Jul. 2.
Domn'a cea buna a lumii —
Nov. 14.
Domn'a cu totulu laudat'a —
Jun. 29.
Domn'a neispitita de nunta — Jun. 7.
Domn'a tuturoru fapturiloru —
Maiu 1.

F

Faci'a domnedieescei lumini —
Jul. 1.

Fantan'a limpede a nemorii —
Nov. 27.
Fetióra binecuvântata — Maiu 2.
Fetiór'a ce'a ce prin nascerea
domnedieésca cea mai pre susu
de fire, pre ómeni a indomue-
díteu — Sept. 19.
Fetióra dupa nascere — Maiu 21.
Fetióra ai nascutu sí obiceiurile
mameloru nu le-ai cunoscutu,
ci mama este sí fecióra re-
mane — Joi'a innaltiarei.
Fetiór'a imperatésca infrumseti-
tiata cu marire domnedieésca.
— Oct. 9.
Fetióra in vécu remane — Maiu 5.
Fetióra mai antâiu cu sântienia.
— Vineri 3 sept. in Pareseme.
Fetióra mai onorata de câtu mar-
ritii serafimi, cà acei'a nesu-
ferindu domuedieésc'a potere
acoperindu-si fetiele cu aripile
sfêrsiescu slujb'a, éra tu ve-
diendu cu ochii tei pre cu-
vêntulu intrupatu, l'ai tîenutu
— Luni 5 sept. in pareseme
Fetióra nearsa a remasu — Joi
I. sept. a pares.
Fetiór'a nesticata, pazita cá
mai'nainte de nascere — Nov. 7.
Fetióra numita cu numele Dom-
niei — Jun. 25.
Fecióri'a sí nascerea mai pre susu
de fire sí de cuvatu s'a im-
preunatu in Mari'a — Maiu 25.
Flórea cea nevescedîta, carea a
crescutu miralu celu cu bunu
mirosu. — Acat
Flórea cea preasantîta — Oct. 9.
Flórea preafrumósa sí alésa a
vâiloru — Jun. 2, Nov. 9 sí
Juniu 6.
Flóre sí toiagu din radecin'a lui
Jesse — Oct. 8.
Folositóri'a calda sí neinviusa —
Jun. 1.

Frumsetî'a lui Jacobu alésa sí
de Domnedîeu santîta. — Jun.
26, Nov. 20.
Frumsetî'a santîta a martiriloru
Jul. 29.
Frumsetî'a Jerarchiloru. — Nov. 3.
Fulgerulu care lumineza sufe-
tele — Acat.

G

Gradina bine mirostitóre de Dom-
nedîeu lucrata — Jan. 27.
Graiu despusu sí infricosiatu —
Sept. 29.
Gur'a Apostoliloru cea fara ta-
cere — Acat.

H

Hain'a celoru goli de indrasnéla
— Acat.
Hold'a nearata — Aug. 12.

I

Imblandirea judecatoriului celui
dreptu — Jul. 13, Acat.
Imperatés'a cea preonorata sí
de Domnedîeu infrumsetiata
— Jun. 8.
Incepatur'a minuniloru lui Chris-
tosu — Acat.
Inceperea desfatata a cuvên-
tului — Aug. 18.
Incununarea domnedieésca a
martiriloru — Juniu 13.
Indomnedieirea celoru ce mai'n-
ainte érau mortiei osênditi —
Oct. 11.
Indreptarea celoru caduti —
Jul. 7.
Indreptarea lenesiloru — Oct. 28.
Indreptarea neratacita a celoru
ce speréza intru dêns'a —
— Juliu 24.
Indreptatóri'a întieptîunei ce-
loru credintîosi — Acat.
Indrasnirea celoru moritori catra
Domnedîeu — Acat.

Indrasnirea cea neinvinsa a portatorilor de chinuri — Acat.
 Inflorirea domnedieésca a Fetio-
 riei — Oct. 8.
 Infrumsetiata cu marire domne-
 dieésca sí cu frumsetiële dom-
 nedieirei — Juniu 11 sí 30.
 Innaltfiarea celoru cadíuti —
 — Nov. 4.
 Innaltímea cea nespusa — Acat.
 Innoirea pamenteniloru — Nov. 21.
 Impacarea cu totulú minunata
 catra Domnedíeu — Acat.
 Impacarea celoru invraşbiti.
 Impartasirea domnedieésca —
 Oct. 2.
 Intarirea celoru ce stáu — Nov. 4.
 Intarirea mamelorú — Sambat'a
 4 sept. in pares.

Intarirea martiriloru sí Aposto-
 liloru — Maiu 18.
 Intarirea sí sperarea mantuirci
 — Maiu 28.
 Intrare domnedieésca. — Acat.
 Isvorulu celu nesigilatu alu Man-
 gaitoriului — Sept. 26.
 Isvoru de mirésma primitoriu —
 — Jul. 2.
 Isvorulu întieptíunei sí alu da-
 rului — Jul. 2 sí Nov. 21.
 Isvoru nemoritoriu alu nestrica-
 tiunei — Maiu 2, Jul. 27.
 Isvorulu indurarei sí alu vietiei.
 — Oct. 6, 8.
 Isvoru viu sí sigilatu — Nov. 21.
 Iubirea carea biruesce tóta do-
 rirea — Acat.

(Va urmá.)

Superstitiunile observate in vechime la nascerea prunciloru.

Unulu dintre cei mai dechiarati inimici a datineloru superstitioése este S. Parinte Joanu Chrysostomu, carele precum nu lasa nesbiciuite vicíurile sí fara-de-legile tēmpului seu, fia fostu acele esercitate chiar' sí de catra capete in-coronate: ast'feliu nu a lasatu neci o ocaziune binevenita spre a combate sí a espune rísului sí datinele superstitioése observate de catra crestinii tēmpului seu, precum suntu de es. descāntecele, farmecaturile, legaturile intrebuintfiate contr'a deochiului, vragitóriele cu cenusia, funingine, sare, ósale mortiloru sí altele.

Intre cele multe superstitiuni, special'a fù cea obser-
 vata la nascerea prunciloru, despre carea — dupa S. Chry-
 sostomu — se va tractá in urmatóriele:

Dupa-ce numitulu S. Parinte ar' fi combatutu datinele rusínóse observate la nunti, trece la combaterea datinei su-
 perstitioése dela nascere. — Dice adeca:

„Apoi dupa nunti, déca s'a nascutu prunculu, vedemu totu ace'a nebunia sí multe simbóle pline de rîsu. Pentru-cà cându ar' fi lipsa cá pruncului se se puna nume, nu-lu numescu cu numele santiloru, precum au facutu cei vechi; ci aprindîendu lumini acestoru dau nume, sí apoi celui nascutu i-se dà numele acelei (lumini) carea a arsu mai indelungatu, conchidîendu de ací, cà (prunculu) vá traí multu. — Déca inse móre cu móрте inmatura — cum adese se intêmpla, multu rîsu diavolescu urméza, cà pre acei'a cá pre nescari prunci stulti i-au batjocoritu.“

„Ce vei díce despre legaturi acatîate de mâni, sí de petece (stramice) de scharlach sí de altele pline de nebunia, cându ar' fi fostu de lipsa cá nemica se nu se impuna pruncului decátu paz'a crucei? Acum'a inse ace'a e desconsiderata, carea a intorsu lumea a datu diavolului lovitur'a grea derimându tóta puterea lui, éra paz'a pruncului se concrede petecului sí altoru legaturi de asemenea pretiu.“

„Se mai amintescu inca sí altu-cev'a ridiculosu? — Dara neme se nu ne acuse de importunitate déca vomu merge pâna acolo... In ce stá dara acelu lucru ridiculosu?“

„Muierile punu lutu in scaldátore, apoi nutritórele sí servitóriele luandu cu degetulu din acelu lutu, insémna fruntea pruncului. Sí de ai intrebá cà ce insémna acestu lutu, acésta imala? voru respunde cà prin ace'a ungere se se alunge deochiulu (ochiulu celu reu, invidi'a sí pism'a (livor=Neid))“.

„Uitate! càta putere se atribue lutului sí imalei, cá se infrânga puterea diavolului? Rogu-ve, nu ve impleti de rusíne? nu cuprindeti, desí tardíu, curs'a diavolului, cum de introduce pre incetu machinatiunile s'ale dejá din anii primi ai vietiei? Càci déca imal'a are o atare putere, pentru-ce nu faci sí tu ace'a in fruntea t'a, cându acum esti barbatu sí in deplina etate, cându adeca ai mai multi inimici decátu unu pruncu? pentru-ce nu ungi cu lutu totu trupulu teu? déca acél'a in frunte are atât'a putere? Acést'a e rîsu sí comedia satanica, ce nu precipitéza pre cei insielati numai la rîsu, ci sí la geena.“

„De se intêmpla asía cev'a la greci nu e de miratu, dara cumcà ace'a se intempla la acei'a cari adoréza crucea

sî suntu partasi misterialoru, sî atâtu filosoféza, acést'a cu adeveratu e demnu de multe lacreme."

Domnedîeu te-a onoratu cu ungera spirituala, sî tu deturpezi pre fiulu (teu) cu lutu? Domnedîeu te-a infrumsetîatu sî tu te spurci? sî cându ar' fi trebuitu a impune in frunte crucea, ce are potere insuperabila, tu lasandu acést'a, cadi in nebunia satanica?... Ceta-ce 'lu unge pre acelu (pruncu) cu lutu, cum se nu-lu faca despectatu? in trebu cum 'lu vá aduce sub manile preotului? cum te vei rogá cá cu mân'a preotului (presbyteri) se-i se puna in frunte signacululu unde l'a unsu cu lutu?"

„Nu, Fratiloru! acést'a se nu o faceti, cí din pruncia intariti pre prunci cu arme spirituale, si-i invetîati a-si face cruce cu mânile; sî mai'nainte de ce ar' poté se faca acést'a, voi singuri se-i imprimati crucea."

J. Borosiu.

Predica despre pecatulu betîci.

„Nici betîvii nu voru moscenti
imperati'a lui Domnedîeu.

I. Cor. c. VI. v. 15.

Abatêndu-me dela testulu s. evangeliu de adi, am de de scopu se ve cuventezu I. m. cu asta ocaziune despre unu pecatu din cele mai deositorie sî de rusîne, din cari vînu prea multe alte pecate cá din unu funte nesecatu, de care pâna-ce fâpturile neratiionali nimicu nu sciu, creatur'a cea mai de frunte alui D.-dîeu, omulu, sî dorere inca sî cei luminati, invetîati, cari ar' trebuí, se fie esemplulu, luminatorii sî indreptatorii altor'a, se tavalescu adese in noroiulu acelu pecatu!

Cându a esitu Noe din corabia a sâditu bucíumi de vinia sî a gatitu vinu, dara nesciindu poterea aceluia, s'a imbetatu, sî a jacutu la pamentu necuvenintiosu, golu. Noe prin acést'a nu a pecatuitu, pentru-câ nu a cunoscutu stricatiunea vinului, inse câti suntu in dilele nóstre, cari prébine cunoscú poterea, stricarea sî urmarile triste ale vinului, sî totusi in neincetata beutura, in necumpetare sî in betîa

'si petrecu dfilele vietii, cari suntu spre scandalulu omenimei, spre coruptiunea familieloru, spre pericolulu statului sî spre perirea loru propria. Pentru-ce s. Vasiliu celu mare î-i numesce diavoli de voia buna, — s. scriptura éra asîa î-i admoniéza: „*Vai acelor'a, cari cu buna demanétia se scóla spre betia sî ametíti de vinu lumpescu, trandavescu pâna sér'a târdiu.*“ (Isai'a 5, 11.) Pre cine admoniéza profetulu? Au nu dóra pre acei'a, cari 'si petrecu lânga vinu sî se aduna la sorbirea vinului aromatu, la golirea pocaleloru? (Esempl 23, 30.) Éra s. Paulu ap. apriatu dîce: „*Betivii nu voru moscení imperat'ia lui D.-dîeu.* (I Cor. 60.)

Dar' se vedemu acum'a pentru-ce î-i ajunge vai pe ómenii betivi?

a) Pentru-cà prin acést'a 'si ingrópa onórea Tesaurulu celu mai mare alu omului e onórea sî renumele celu bunu, intru atât'a, încátu mai nu doresce omulu a trai, decâtu se fia fâra onóre sî betîvulu dela nimenea nu se onóra, ba inca se întórce cu grétia de càtra dînsulu fiesce-care, cá dela acel'a, care numai de dîmetate e omu, pentru-cà totude-a-un'a póte se fia indoiéla, cumcà óre trézu, cu mintea la locu-e? — S. Joanu gura de auru pe betivi î-i numesce petece de rusíne ale omenimei; s. Vasiliu M. dîce: „*Bet'ia 'lu stramuta pe omu in animalu. Asîa e, omulu numai pentru ace'a e omu sî se diferesce de animalu pentru-cà are minte sî sufletu creatu dupa tipulu lui D.-dîeu; dara betîvulu acest'a 'lu perde sî asîa se dejosese, se asémena animaleloru; cu dreptulu intréba dar' s. Joanu gura de auru: „*Cu câtu e mai bunu asinulu sî cânele decâtu betîvulu?*!“ (Omil 71 ad pop.)*

Fie cutarele ori-cátu de destru, istetiu, nisuitoriu, piu, zelosu, invetiatu: dar' déca e betivu tóte celelalte merite se nimicescu, tóta laud'a de mai 'nainte cade in tina, 'si perde tóta valórea. Sî pentru-ace'a adese-ori se póte audî in vietia: dauna de elu, ar' avé minte frumósa, ar' fi invetiatu, e bunu de lucru, dar' e betivu, 'lu strica bet'ia!

Inse nu numai elu singuru 'si pierde onórea, fâra totude-a-un'a sî famili'a s'a nevinovata, pruncii lui inca, — de acesti'a inca fie-care se feresce, temêndu-se, dá de voru fi sî ei cá tat'a loru, tóta cas'a e rusínata prin pecatulu acestu

mare sî abominaveru. Inca nici inaintea familiei, nici inaintea prunciloru sei, nu pôte avé tat'a betîvu onóre, omenia sî auctoritate; pentru-cà dreptu cumcà pruncii suntu datori a-sî onorá pe parintii sei: dar' onórea acést'a se stramuta in ocará sî in rîsu prin portarea parintîloru cea scandalósa sî ametîta. Séu pôte-se acceptá iubire adeverata dela femei'a, care numai in starea de amortíela ametîtu de beutura 'si vede barbatulu, care nu pôte gustá fericirea consiliului sî a vorbei cei bune in veci dela barbatulu seu betîvu, ci neincetatu e marturia numai blastemuriloru sî vorbeloru celoru urîte sî neoneste. Oh! tu betîvule nefericite, ori-cine se fii, déca nu cugeti cu onórea t'a ins'a-ti, iá la anima macaru fericirea familiei sî a prunciloru tei, sî te lasa de datin'a ace'a uríta sî scandalósa, lapeda-te de peccatulu acelu spurcatu sî stricatiósu alu betíei, care-ti ingrópa tóta onórea casei t'ale, — dela nimenea nu ai onóre precum ar' trebui se aiba unu omu de tréba sî de omenia.

b) Betí'a e stricatiósa sî in privintí'a sanetatei, care de totu o nimicesce. Intre bunetátile naturali, lumesci mai pretíuita e sanetatea, care avêndu-o bucurosú ne ostenimu, implenimu inca sî cele mai grele lucruri, din contra déca sanetatea smintesce, tóte suntu grele sî fatigatórie. Au ce folosesce sî ce-a mai mare avutí'a, poterea regésca, imperatésca fàra sanetate, ce folosesce aurulu, argintulu sî totu tesaurulu lumei, cele mai bune mancari sî beuturi, cei mai bani amici, societati sî petreceri? Déca asíu promite cuiv'a, cumcà totu tesaurulu lumei 'lu va avé, tóte va dobêndí, ce î-i poftescu ochii sî gur'a, dara sub conditiunea, cumcà va fi morbosu, in totu casulu nu ar' primí cele promise, pentru-cà nimene nu ar' voi, se fia morbosu. Asía-e, de nimica nu grigiesce omulu mai bine, cá de sanetate, pentru conservarea acesteia incungíura locurile cele sticatióse sanetatei, nu cutéza a merge afora in geru, la aerulu celu rece; in têmpu de morbu, de necasu chiama medicu, sî e gat'a totu soiulu de medicina a-lu primí, numai cá sanetatea se si-o redobêndésca. Pentru-ce? pentru-cà scí, sî e convinsu, cumcà tóta viétí'a nimic'a nu ajunge fora sanetate. Sî éca tesaurulu acestu mare sî raru de voia buna 'lu pradéza omulu betîvu.

Au nu vedemu, cumcà aceia, cari traiescu necumpetatu, suntu betívi, déca nici nu indata, mai tempuriú séu mai

târdîu morbu indelungatu tragu asupr'asi, sî de ordine cu mórte tempurîa trecu din lume. Câti mâncându sî bêndu se stingu din viéțîa!? Mai multi loviti de apoplezia! — Veninulu dintru odata omóra trupulu, éra beutur'a incetu incetu, dar' chiar' asîa de siguru. Amara viéțîa, trista petrecere, care se gata estmodu. Bine dîce întîieptulu Solomonu: „*Vinulu, beutur'a la capetu mușca cá șierpele sî-si vêrsa veninulu cá vasilisculu.*“ (Esempl. 23, 33.) Éra întîieptulu Sirachu eschiama: „*Prin betîa multi au peritu, éra cumpetatulu 'si lungîesce viéțîa.*“ (37, 34.) S. Vasiliu: „*Cum pôte se fia sanetosu trupulu, care prin beutura e udu, debilitatu!*“ S. Ambrosiu: „*Betîa e fôrte stricatiósa sanetatei.*“ Eruditulu Tertulianu fôrte bine numesce betî'a: *betranetîa tempurîa sî mórte repentina!*

Odinióra mórtea a tîenutu adunare, sî dupa fabula a facutu socóta cu consiliarii sei, cu morbiu. Mai 'nainte au venitu tremurându frigurile, sî au adusu cu sene multi morbosu, dupa ele schiopatându a venitu rosur'a cu urmasii sei, dupa acést'a matricile; asemene a statu înainte sî betrânétî'a dîcîndu: cumcà dêns'a desî incetu, dar' de siguru va aduce contributiune mortii.

In urma cu sgomotu mare, cu turm'a intréga a venitu necumpetarea, betî'a, dîcîndu: mergeti in laturi voi morbi, nici unulu nu pôte capetá inaintea mea antâietate, eu voiu fi diregatoriulu primariu, pentru-cà eu aducu cele mai multe sacrificie; pâna-ce voi cautati prad'a, pâna atunci la mene de buna-voia vinu betîvii; eu nu trebue, se acceptu pâna la betrânétîa pentru-cà juni in primaver'a, in flórea vietii loru mie mi-se sacrificu pre sene. Asîa e Iub. Cr! betî'a pe mai multi duce de tîmpuriu in mormentu. Lasati dara datin'a acést'a rea sî stricatiósa, care ve despóie de sanetate sî viéțîa!

c) Betî'a nimicesce avutî'a. De multe-ori sî la casele acelor'a, cari au fostu mai bogati batu dob'a, sî se vendu tóte in licitatiune. Sî ce i-a adusu pre ei la asîa misiea sî trista stare? Nu alt'a nimicu, decâtu viéțî'a cea necumpetata, beutur'a cea désa, preste mesura, sî acést'a e lucru naturalu, pentru-cà cene bé multu, acel'a de multe ori trebue se-si deschida pung'a cu banii, séu de sî bé numai din celari'a s'a, din alu seu, nu din cârciume, totusî bêndu adese-ori sî

multu, asîa avere pradéza, care are pretîu, sî din care ar' fi potutu face bani, sî totu atât'a e cá sî cum ar' bé pre bani din pughilariulu seu.

Cându întieptulu Diogene a vedîutu unadata pre unu omu betîvu seracitu prin beutura siedîendu lânga cina sub-tîre, a dîsu catra dênsulu: *Amice! decumv'a ai fi prandîtu sî amediadîtu asîa, acum'a nu ai fi silitu, se cinezi asîa, adeca: decumv'a ai fi fostu mai economisatoriu, acum'a nu ai fi ajunsu la asîa trista stare! Cu alta ocaziune, cându a vedîutu licitându-se cas'a unui betîvu seracitu a dîsu: „Sciutu-am cum-cà cas'a acést'a umpluta de beutura in fine va aruncá afora pre domnulu seu!“ — In Aten'a, cetate in Greci'a, despre unu betîvu, care prin viétî'a lui cea be-tîva a remasu mai golu díceáu ómenii: „Acestui'a beatur'a i-a smulsu afora penele!“ Oh câti suntu sî in dílele nóstre, cari prin betîa se jefuescu de pene, adeca: se golescu de avere, de vestminte sî remânu goli, seraci cá vai de ei, cari nu au pânea de tóte dílele, cari din domni s'au facutu servi, pentru-cà tóta avutî'a sî-o-au predatu prin gîtu! — Despre acesti'a díce s. Augustinu: „*Ce nebunîa sî prostîa intru un'a dî a torná in gîtu, din ce ai fi potutu traí 3—4 díle, a predá intru unu anu, ce ti-ar' fi fostu destulu in 4 ani!*“ Dorere, dar' suntu multi, cari dominec'a pradéza, béu totu, ce au agonisitu preste septemâna, sî din ce serman'a familia, seracii prunci preste tóta septemân'a ar' fi potutu traí.*

Vai, de una míia de ori vai, cându e asîa locusta de casa, asîa lipitória sugatória barbatulu séu femeî'a, asîa sbiciu pentru pruncii loru; tóta famili'a toti pruncii sei o simtîescu acést'a. Aci cu adevveratu se implinesce dîs'a lui S. Paulu: „*Unulu flamêndiesce, éra cel'alaltu e bétu.*“ (I. Cor. 11—22.) Asîa e gazd'a lumpesce in cârciune, preste mesura speséza, mânca, bé, bá sî la altii inca le ajunge, éra acasa famili'a cea seraca, pruncii cei goli flamêndiescu, frigurescu, sî nici cele mai necesarie spre traiulu vietii inca nu le au; dar' inca câte necasuri mai suntu, cari pre biét'a familia, pre bietii prunci a parintiloru acelorui rei, î-i ajungu din acést'a: *scandalulu, esemplulu celu reu, lenevirea, nepasarea crescerei celei bune, neindestulirea, certarea, desperatiunea, neascu-*

tarea?! Inse afora de ace'a cumcà betîvulu 'si pradéza averea cu repediune, e neaptu spre lucru, lenevesce lucrarea pamentului, ducerea maiestriei, solvirea datorieloru, dârilororu, imbunatatîrea avutfei; sî asîa tôte ale lui grabescu spre respire, spre nimicire, pradare, stricare sî perire. Ser-man'a femeia, se fia ori câtu de nisuitória, lucratória, se faca macaru sî din nôpte dîua, totusî nu e in stare atât'a a agonisî, a stringe, câtu se nu pôta pradá sî consumá barbatulu betîvu cu datin'a sî natur'a lui cea animalica, sî asîa in dîlele betranetîeloru ajungu la cersîre amara sî ucidetéria cu femeia, càci beutur'a, betî'a blastemata tôte le-a sorbitu, tôte le-a inghitîtu.

d) Ce se dîcu despre sufletu, despre uniculu seu singuru sufletu nemoritoru? Betî'a, viétî'a necumpetata e fontele toturoru pecatelor. Nu este pecatu cá acel'a, care se nu se pôta implení dela omulu betîvu. S. Joanu gura de auru, pecatulu acest'a 'lu numesce *mam'a pecatelor*. S. Augustinu dîce: „*Betîvulu nu numai face unu pecatu, ci insusi e pecatulu*“. Séu uitatîve la unu betîvu udatu sî ametîtu de beutura, façîa-i este selbateca, svlaturata, lutósa, nespalata sî mângita de droşdiele beuturii necurate, portarea necuvenintîósa a betîvului au nu aréta façîa diavolésca? de 'ti este gróza de elu cá de naluca, cá de fiér'a cea selbateca. Toiesce, (se cérta) se sfadesce, sbéra, striga, blastema pe D.-dîeu pe zîditoriulu seu, care i-a datu viétîa, potere sî lumin'a ochiloru, sî care éra le pôte luá dela elu, blastema pre mai marii sei, pe pazitorii sufletului seu, 'si blastema parintii, femeia, pruncii, pre facutorii sei de bine, g.r'a cea nespalata imprastîa cele mai urîte sî abominóse vorbe. Má inca multe casuri suntu, cumcà unu betîvu nefericitu má acel'a in starea acést'a fora minte sî spre aprindere sî ucidere inca a alunecatu. Betîvulu sî cele mai sânte taine inca le clevetesce, sî asîa e causatoriulu a multa ura sî neplaceri, 'si arunca banii, sî î-i pierde, sî asîa 'si daunéza sî inmormenta famili'a cea amarita sî necasita prin selbateci'a lui, prin mintea lui cea debila, cu care nu cugeta una data la mântuirea sufletului seu, numai la desfatari trupesci stricatîóse.

La ce duce betî'a pre omu, e destulu se aducu inainte esemplulu lui Lotu, care pentru viétî'a cea casta a fostu

placutu inaintea lui D.-dĕiu, dara ametĭtu de poterea beuterei a urmatu desfrānarei. — Poporulu evreescu dupa māncare sĭ beutura s'a inchinatu idoliloru sĭ a urmatu necastitateri. — Baltasaru imperatulu a petatu vasele basericei — cāndu a fostu aprinsu sĭ ametĭtu de vinu! Éra Irodu intre māncari sĭ beuturi s'a injositu la ace'a de a taiatu capulu S.-lui Ioanu botezatoriulu. — Asĭa e, folosirea beuterei preste mesura pierde sufletulu.

Daunósa e betĭ'a in privintĭ'a sufletului sĭ pentru ace'a, pentru-cā se stramuta in pecatu indatinatu, din care mai cā e cu nepotintĭa a se smulge omulu, se face a dóu'a natura. sĭ acést'a o aduce cu sēne proprietatea beuterei, pentru-cā de se sĭ trezesce betĭvulu, ametĭrea de mai 'nainte 'lu arde, sĭ asĭa intr'alt'a dĭua in totu tipulu se nisuesce cā se-si stēmpere setea, pāna-ce in urma éra cade in ametĭre nóua, sĭ asĭa tóta viétĭ'a i ametĭre neinctetata! Desĭ 'si vĭne in ori pāna la unu tēmpu; decumv'a periclulu apropiatoriu 'lu sĭ descēpta din starea acést'a trista, totusĭ preste puĭinu se intórce la datin'a de mai inainte. — Ce se dĭcu despre trecerea din lume a acestoru nefericiti? Precum e viétĭ'a asĭa e sĭ mórtea! spune dĭcal'a. — Arare-ori se póte asceptá mórte tréza de la acel'a, care preste tóta viétĭ'a lui a fostu bétu, ametĭtu; dara inca decumv'a 'lu cuprinde mórtea in asĭa stare ametĭta, bétu? Pelānga tóta grigĭ'a caseniloru, consangeniloru sei inca nu-e in stare a-se impartasĭ cu sāntele taine ale moribundiloru, e nepotentĭosu sĭ spre marturisire sĭ spre s. cuminecatura, se implinesce despre unii cā acesti'a profetĭ'a profetului Jeremia: „*I-voiu imbetá pre ei, cā se adórma somnulu eternu, sĭ se nu se mai trezēsa dĭce Domnulu.* (Jer. 51, 39.)

Dara audu escusarile, indreptatĭrile betĭviloru māntuindu-se cu ace'a, dĭcĭndu: déca sĭ altii inca beu, acést'a e in datina acum'a. Asĭa e inse ace'a cugeti, cumcā cu ast'a te māntuesci? Déca ostasiulu fuge dela ostasime: óre mai puĭina pedépsa va capetá, pentru-cā cu elu au fugitu sĭ altii mai multi? Nu facu, nu béu din cev'a cugetu reu, din cev'a reutate, — dĭce altulu — numai puĭina voia buna vréu se-mi cāscigu prin beutura. Neci ast'a nu e mai buna escusare, pentru-cā sĭ celu-ce traiesce in faradelegi inca

din placere pecatuesce, sî pentru ace'a totuși se va peđepsi sî osëndi; minunata petrecere din partea t'a, cumcã prin placere sî desfatãre, asîa de triste sî amari urmare aducãtorie, voiesci se te veselesci, se-ti faci voia buna?! — N'asi fi beutu, dara m'au silitu amicii, dîce altulu. Ce? te-au silitu? Dîce S. Augustinu, „*Cãndu te-ar' sili cinev'a se alegi intre betîa sî intre mórte, mai bine ar' fi se-ti pierdî trupulu, decãtu sufletulu prin beutura*“. Fiindu vorb'a despre sila, nu potu retacé neci reutatea acelor'a, cari in ace'a-si afla placerea sî bucuri'a, cumcã i imbéta pre altii, necuge-tãndu, cumcã prin acést'a sî ei insî-si se facu partasi pe-catului. Asîa e, au pecatu strainu, pentru-cã pre deaprópele loru, pre altulu l'au indemnatu spre beutura nemoderata, spre pecatu. Minunata, grozava petrecere, care ó petéza, ó spurca pecatu de mórte. — Mulci dîcu cumcã a trebuitu se bee pentru sãnetatea altor'a sî asîa tornãndu sî bêndu mai de multe-ori le-a stricatu!

Minunatu lucru a bé pentru sãnetatea altui'a, sî priu ast'a a-si perde sãnetatea s'a sî sufletulu seu! Cine poftesce, cine póte pofti acést'a? Spuneti-mi nu ar' fi lucru de rîsu, a bé pentru sãnetatea altui'a, pâna ne-amu pierde sãnetatea nóstra, viétî'a sî sufletulu? Déca dupa-ce te-ai saturatu acum'a de mãncãre pâna la indestulire, tí-ar' mai dá cinev'a inca unu blidu plinu de mãncãre, asîa cã acel'a totu se-lu mai mãnci pentru sãnetatea óre-cui, face-o-ai acést'a? Chiar' asîa stã lucrulu sî cu beutur'a. Pentru sãnetatea ori-cui se béi, déca sêmțiesci cã-ti strica, te ametiesce, nu bé, pentru-cã acést'a nimene cu minte sanetósa nu-ó póte pofti dela tene. Nu cugetá cu ace'a, mai bine te tîena debilu, sî slabu mai bine te socotésca lumea pruncu, decãtu se fii sclavu pe-catului acestui dejositoriu, stricatiósu sî mare.

Iertati-me, iubittii mei, credintîosi, cã in legatur'a acestor'a se ve amintescu inca sî nuntile vóstre unde mai de multe-ori la cei mai multi abusurile aceste cu beutur'a de ordine se implinescu. Nu e cu scirea, cu placerea sî cu voi'a lui D.-dîeu sî a ómeniloru celoru intîlepti sî buni, cumcã la acést'a sãnta taina, in acést'a sãnta serbatória familiarã de casa, asîa de désa e beutur'a necumpetata. betî'a, cumcã domnulú casei fora neci ó grigîa fiindu lasa pre óspetii sei

să blasteme, se faca toietu, sbieraturi, strigari, selbatacié sî nebunie, sî asîa cugetu, că neci nu e nunta, déca nu se imbéta, déca nu-su morti de beti! Cu atât'a e mai vestita, mai de onóre nunt'a dupa mintea loru cea debila, cu cătu se implinescu mai multe lucruri necuvenintîose, sbieraturi, hori necurate sî blastematîe. Cu adeveratu preste totu luandu mai întîieptîesce sî mai bine ar' fi cá se se faca s taina a cununiei, serbatórea nuntei dupa placerea sî voi'a lui D.-dîeu sî a ómeniloru celoru buni, dupa legile adeveratu crestinesci cu cumpetare in mancari sî beuturi cu onóre, cu omenia sî cu blândetîa in lenisce, in pace, fora toiu, fora sbieraturi sî strigari; la unii tóta avutî'a le merge pre nunt'a, câte in trei patru dîle sî nopti se adunu la ei toti cu totii, cá lacustele cele flamênde, si nu se departu dela casele loru, pâna-ce nu le consuma tóte ce au, de i lasu goli cá vai de ei, fora nemic'a; acést'a e onóre sî omenía apoi, dóra sî poména facuta de celu seracu cu celu sâtulu! O vai sî amaru de acést'a onóre, omenía sî întîieptiune!

Câti suntu in lume, cei cari au facutu asîa, cari neci acumu nu au cas'a loru, ci sîedu pre la altii — pe unde nu mai potu, cu mare truda sî ostenéla potu merge acum'a pre la acei'a pre cari i-au saturatu sî imbetatu la nunt'a loru, se se róge de ei, se le ajute a-si aredicá cev'a casutîa, cà se voru face, cà nu-i neci audu sî cunoscu! — Nu ar' fi óre mai cu scopu, mai întîieptîesce spesele acele a le lasá celoru cununati, decâtu a intende ocaziune de a face atâtea pecate cu ele?! Se credeti că multi, prin asemene petreceri gresîte sî pecatóse, au pusu fundamentulu betîei, s'au dedatu la betîa, care dupa ace'a preste tóta viétî'a loru o au continuatu sî urmatu!

Unu omu întîieptu, care cunosceá urmarile cele triste sî ticalosítele, misieletatîle, la cari aduce rachî'a sî vinulu pre omu, infricosîat'a icóna a ticalósei de rachîa asîa o descrie sî o aréta: „Déca amu poté noi aduná femeile sî pruncii ómeniloru betîvi pre aren'a de privire, éra in gîurulu loru amu pune pre ferbatorii sî vendîatorii de rachîa, sî i-amu tiéné pâna ar' enará fie-care mama sî fie-care copilasîu istori'a patimeloru, precum sî scaparea loru din avere sî indestulire, — apoi caderea din véz'a sî fericirea

casei la seracia sî amara ticalosîa; déca se-ar' poté repeti intrigele, imparechiarile sî necasurile casei, déca se-ar' poté face, cá se sune la urechile loru bataile, strigarile mameloru sî vaietele prunciloru nevinovati, ce le causéza tat'a loru tiranu sî selbatecu, care mai 'nainte erá guvernatoriu sî aperatoriu fórte placutu; dupa ce s'ar' propune dícu acelor'a, rogatiunile caseniloru, dílele sî noptíle loru cele pline de amaratiune, de necasu, de ticalosîa, de seracia, de grigîa sî gróza; cându se-ar' poteá infaçisîá privitoriloru acelor'a fric'a mortii, care a strêmtoratu sufletele acestoru suferitori, precum sî spaim'a. tremurarea sî ingretîosierea ce au trebuitu se le sufere de la barbatii loru, cari duc o viétîa asîa nemoderata, asemenea sî rogatiunile, cele ferbinti ale fie-carei soçe pentru barbatulu ei, cá se-lu póta scapá de legatur'a tentatiuneloru, cari l'au cãpiatu de totu; sî in fine cându se-ar' poté aretá la vedere lacrimile, ce s'au versatu de acestea acasa in tempulu ce gálcaiau la rachia barbatii loru cei betívi, rei sî orbiti la sufletu: atunci cu adeveratu nu ar' fi neci unu fierbatoriu sêu vendîtoriu de rachia, care stá in legatura cu acést'a beutura rea, cá din díu'a sî ór'a ace'a se nu se determine a se lasá de meseri'a acést'a abominavera, spurcata sî amestecatória de veninu.

In fine unu esemплу mai am inca de a ve spune I. Cr. Cutare omu betívu, cunoscîndu-si portarea s'a cea rea, scandalósa, cá beutoriu, asîa testamentu si-a facutu: Semtîéndu eu cumcá poterile trupului 'mi suntu debilitate sî cá va urmá câtu mai curêndu sî despartîrea sufletului meu de trupu, sî pentru-cá calcu pre calea necumpetului, de la care nu mai cugetu se me abatu, asîa facu prin acést'a cunoscuta voi'a mea ultima sî testamentu. Fiendu-cá eu sum creatu dupa chipulu lui D.-díeu zíditoriulu meu, aptu pentru unu gustu intîleptu; mai incolo pentru cá se facu sî altor'a bine, sî sum in stare, cá se innaintezu onórea lui D.-díeu asîa 'mi cunoscu raspunderea mea, inse placerea mea pentru indestularea pofteloru mele sî neaplecarea mea de a me luptá cu tentatiunile atát'a este de mare, incátu cu totulu me subjuga necumpetulu sî tóte foradelegile, câte suntu legate de acel'a; pentru ace'a facu plenipotintíele secinti:

Averea mea o lasu de préda, pentru-cà prevedu, cumcà preste puçinu va ajunge in mânele acelor'a, cari me voru adapà cu beuturi mai tari. Renumele meu, care se clatesce pre fundamentu de nesipu, 'lu lasu nemicirei. Bunei mele soçie, care m'a insoçitu, cu atât'a amicétiã in viétia i lasu defaima, rusîne, seracía, ingrigirea sî un'a anima rupta! — Fie-carui'a dintre fii miei i lasu esemplulu meu sî eredîrea caracterului rusînatu alu tatalui loru. In fine lasu corpulu meu de préda morbiloru, misîeletatîei, ticalosîei sî unei putredîune tempurie sî vermiloru, éra sufletulu meu, care nu póte morí neci un'a data 'lu lasu in grigi'a lui D.-dîeu, acarui gratîa o-am intrebuintîatu reu, ale carui mandate le-am calcatu neincetatu. sî care prin cuventulu seu m'a admoniatu, cà neci unu betîvu nu va moscení imperatî'a lui D.-dîeu!

Deci iubitoru cr. dupa-ce a-ti audîtu consecinþele cele fatali sî rele ale betîei, dupa-ce diavolulu neincetatu, cá leulu celu turbatu âmbla racnindu impregîurulu nostru, cautându pre care se-lu prinda, dupa esemplulu S Petru Ap. ve dîcu sî eu: „Fîti trezi sî priveghiați, feritî-ve de betîa, cá se dobânditi imperatî'a lui Domnedîeu! (I. S. Petru. 5, 8.)

O voi luminatori ai poporului romanu: preoti, cantori, invetîatori sî alti conducatori! combinatîle aceste bine, luati la anima sórtea poporului romanu, aretati-i calea marirei, aretati-i calea fericirei, nu-lu scandalisati, nu-i dati esemplu reu, cá se nu pieriti sî voi sî elu cu dîle!

Dare-ar' D.-dîeu, cá se nu fie constrinsu neci unu pastoriu spiritualu, precumu neci eu vóue, a mai vorbí despre pecatulu acestu detestaveru, de rusîne sî nemicitoriu de fericirea pamentésca sî cerésca a omului, si o cu ce indestulire, bucuria sî mângaiere a-si traí sî morí pentru voi, cându a-si scí de-acumu, cumcà vorbele, indemnurile sî sfaturile mele parintîesci au prinsu radechine afunde in animele vóstre calde, cându a-si scí de-acumu, cumcà dupa mórte toti veti moscení cu mine dinpreuna imperatî'a lui D.-dîeu sî vedé façi'a lui, potendu eu dîce catra Parentele cerescu: „Éca Dómne aci suntu tóte oile, cari din gratî'a t'a mi le-ai incredinþiatu pastorirei mele!“ Rogu-ve iubittii mei faceti-mi bucurî'a sî consolarea acést'a cu totii, toti credintîotîosii mei! Aminu.

Ioanu Croitoriu-Sabo.

Predica la inmormntarea unui pruncu.

„Din gur'a prunciloru sî a celoru sugatori ai sevêrsîtu lauda.“

Mat. XXI. 16.

Un'a intemplare trista ne-a chiamatu aici, Tr. A! O intemplare, carea umple de amaratiune anim'a aloru doi parinti iubitori, cari sî-au iubitu pre pruncutiulu sen, cá pre lumin'a ochiloru sei. — Dar' se se mîngaie acesti parinti nobili, càci D.-dîeu a iubitu mai tare pre prunculu lor, decâtu ei însîsi. L'a iubitu, pentru ace'a l'a chiamatu la sêne. Domnedîeu a otaritu asîa sî ce'a ce otaresce D.-dîeu, totu ace'a — este bunu sî salutaru pentru noi.

Psalmistulu Davidu plânse pentru prunculu seu morbosu in 7 dîle sî nopti, nemancându sî nebêndu nemica. A sîeptea dî mori prunculu. Sîerbitorii nu cutezara a-i spune, cugetându cà-'lu voru necasî preamultu cu ace'a veste amara, ci numai sîoptiau între sêne. Davidu observà, cà s'a intemplatu cev'a, sî întrebà, cà: morit'-a prunculu? La responsulu cà: „a moritu“, spre cea mai mare mirare a sîerbitoriloru, Davidu nu plânse mai multu, ci stergêndu-sî lacrimile se spalà sî mîncà.

La întrebarea sîerbitoriloru, cum de nu plînge, càci pâna erà morbosu prunculu plîngeà, respunse, cà atunci aveà sperantîa prin rogatiune sî postu a mîntuî viétî'a pruncului. Dar' acum'a ôre de folosu este mai multu plînsulu? „Au dóra 'lu voiu reintôrce pre elu?“ — întrebà Davidu. „Eu voiu merge la elu,“ — dîse mai departe — „éra elu mai multu nu se va reintôrce la mine!“¹⁾ Cum ar' fi disu: D.-dîeu l'a iubitu mai multu decâtu mine, pentru ace'a l'a luat.

Asîa este!

D.-dîeu iubescce fôrte pre prunci, pentru ace'a a lasatu, cà numele lui se se marturisêscă intru unu modu minunatu prin prunci pre pamentu.

Sî eu vînu a ve aretá:

I. Cà pruncii sî-au marturisu credintî'a in Domnedîeu in tôte tempurile intru unu modu minunatu.

¹⁾ Imp. 12, 23.

II. Chiar' sî ómenii mari trebuie se invetie multe dela prunci in privint'ă credint'ei.

Fiti — ve rogu — cu luare aminte!

I.

Pruncii sî-au marturisu in tóte tempurile intru unu modu minunatu credint'ă loru catra D.-dieu.

Óre de lipsa e se ve adeverescu acésta asertiune a mea din Sânt'ă Scriptura?

Cându intră Isusu in Ierusalimu calare pre mînsulu asinei, in Dominec'ă Floriloru, prelânga poporu, pruncii erău acei'ă, cari strigău mai cu insufletire: „Osan'ă Fiiului lui Davidu, binecuventatu celu care vine intru numele Domnului!“

Carturarii sî fariseii, nepotêndu suferi atât'ă insufletire, dîsera lui Isusu, se opréscă pre prunci, se nu strige. Isusu le respunse: „au nu ati cetitu nici odata, că din gur'ă prunciloru sî a celoru sugatori ai sevêrsitu lauda!?“¹⁾

Sî déca vomu pasî, Tr. A! in tempurile mai vechi in sânt'ă Scriptura, vomu aflá exemple (intemplari) cu câta pietate sî-au marturisu pruncii credint'ă loru catra D.-dieu.

Se cetesce despre 7 frati Macabei, că Anthiocu, imperatulu tiranu, i-i silí dimpreuna cu maic'ă loru, a se lapedá de legea cea sântă alui D.-dieu sî î-i amenintă cu mórte, déca nu se voru lapedá, sî dóra ei se lapedara?! Oh, ba nu! Ci toti sêpte pâna la celu mai micu marturisiră cu insufletire credint'ă loru in Domnedieu.

Anthiocu începù a i torturá intru unu modu ne mai auditu.

Aduse nisce caldari sî le infocà pâna ce erău rosie Apoi aduse pre celu de antăiu sî batêndu-lu pâna la rane de sânge, sî mutilându-i trupulu, déca nu voi acel'ă nici asîa a ascultá de imperatulu, fù aruncatu intru un'ă caldare sî arse lasându după sêne unu fumu sî aburu infioratoriu.

Dar' cei'alalti 6 sî mam'ă loru — nu se se téma ci se imbarbatău unii pre altii spre a marturisi pre D.-dieu sî apoi a mori! Cându aduse pre alu doilea, după ce 'lu

¹⁾ Mat. 21, 16.

sili sî pre acest'a cu bataie sî rane a se lapedá de legile lui D.-dîeu sî tóte inzadaru, i belí pielea cu peru cu totu depre intregu capulu sî apoi éra 'lu intrebà: cà lapedá-se-vá de legea lui D.-dîeu?

Acel'a i respunse: „tu dara ticalosule imperate, ne scoti pre noi dintru acést'a viétîa, éra Imperatululumei, pre noi, cei cari morimu pentru legile lui, érasî ne va inviá cu invierea de viétîa vecînica.“

Sî ast'feliu marturisira sî morira sî cei'alalti. — Cîndu ajunsu la alu sîeptelea, la celu mai micu, — Anthiocu incepù cu bun'a catra pruncu promitiîndu-i daruri, averi sî cà-lu va face domnu mare, déca va ascultá de elu. — Înse prunculu respunse cu otarire: „fratii mei, cari au suferitu puçina dorere, au ajunsu acum'a la fagaduintî'a (promisiunea) vietîei vecînice alui D.-dîeu, éra eu sî trupulu sî sufletulu mi-lu dáu rogându-me lui D.-dîeu, se nu intârdie pre tine prin certari sî prin bătăi, a te face se marturisesci, cumcà elu singuru — este Domnedîeu!¹⁾

Sî e lucru de admiratu, cum pruncii nevinovati sî-au marturisu credintî'a in tempurile mai nóue sî au moritu pentru ea

In tempurile cele de antâi ale crestinatîei, cîndu pre crestini î-i judecáu pagânii la mórte sî î-i omoriáu pentru-cà credeáu in Isusu Christosu, au moritu sute de prunci nevinovati sî despre cari se credeá, cà ei nu au pricepere catra asîa cev'a, pasîra cu façia vesela la loculul de pierdîare.

Déca deschide omulu vietî'a sântîloru, martirologi'a, afla esemple nenumerate.

Pre tempulu persecutiunei celei mari a crestiniloru, sub imperatii Diocletianu sî Macsimianu, in Ispani'a, in cetatea Castili'a, éra unu capitanu cu numele Marcelu. Elu aveá trei prunci teneri. Acesti'a se intórsera la crestinatate. Intîelegîndu de acést'a Diogeniu, mai marele cetatîei, î-i adusera pre prunci inaintea s'a sî î-i intrebà: cà óre cu cine tîênu ei, cîndu totu poporulul tîêne cu imperatulul? Ei

---

¹⁾ II. Macab, 7.

respunsera fără de frica; „noi tóta speranță'a ni-o punemu in Tatalu, Fiiulu și Spiritulu Sântu, in Sânt'a Treime și intru acést'a incredere vomu invinge pe câmpulu de lupta pre imperati și pre tine deputatulu loru.“

Maimarele cetăției se mâniă fôrte și porunci se-i omóre.

Cei trei frati teneri pasîra cu bucuría la locul, unde erá se li se taie capulu și cântându lauda lui D.-dîeu 'si plecara capulu sub securea ucidiátoria.

Totu intru acele tempuri in Anthiochi'a, maimarele cetăției, cu numele Asclepiade, porunci se se taie limb'a la unu tîneru, cu numele Romanu, carele marturisiá pre Isusu Christosu.

Tînerulu ascultá cu linisce judecat'a infiorátoria și dîse maimarelui cetăției: „dêca me constringi pre mine a tacé, atunci voru spune pruncii adevêrulu.“ Asclepiade rîse și 'si batù jocu de acést'a asertiune și porunci indata se aduca pre unu pruncu óre carev'a de trei ani. Prinserá pre unu pruncu de trei ani depre strada și aducîndu-lu inainte, 'lu puserá față cu Romanu, demandându-i acestui'a, se întrebe dar' pre pruncu, se véda, cum va marturisi acel'a adevêrulu despre Isusu Christosu?!

Romanu dîse catra pruncu: „Iubite baiete, spunemi, ce e mai întîieptu a se inchiná lui Christosu, séu a se inchiná la o mîa de dîei (idoli)?“

Prunculu, fâra de a se cugetá, respunse ridîndu: „Domnedîeu numai unulu póte se fia, Christosu e Domnedîeu, asîa dara elu e adevêratulu D.-dîeu, in mai multi domnediei nu credu pruncii mai multu!“

Asclepiade intru atât'a se infuriá incâtu torturându pâna la sânge pre acestu pruncuti nevinovatu, i taiá capulu și acestu pruncuti ast'felu 'si versá sângele pentru Isusu și imperati'a ceriului.¹⁾

Dar' suntu esemple nenumerate despre pruncutii nevinovati, cari pe acele tempuri, dáu tiraniloru sei raspun-suri mai frumóse decâtu multi ómeni invetiati despre credință'a loru in D.-dîeu și cari despretiundu viét'ia, pentru imperati'a ceriului pasieáu suridîndu in brașele mortiei.

---

¹⁾ dupa Deharbe esemplele aceste.

De unde óre acestu eroismu?

De acolo de susu, Tr. A!

Parintele cerescu, in ór'a mortŕei loru, le aretá fericirea nespusa a raiului ce î-i ascépta, ce'a ce ne dovedesce S. Stefanu martirulu cându eschiamá inaintea mortŕei s'ale; „éca vedu ceriulu deschisu sí pre Fíiulu omenescu stându de-a drépt'a lui D.-dŕeu!“¹⁾)

Intru adeveru despre prunci s'au implinitu cuvintele lui Isusu cându a dŕisu: „Marturisescu-me Tŕe Parinte, Dómne alu ceriului sí alu paméntului, cá ai ascunsu aceste de cei intŕelepti sí intŕelegatori sí le-ai descoperitu prunciloru!“²⁾)

Chiar' sí in tempurile nóstre, pruncii suntu cu o anima nevinovata sí intrênsii este o credinŕia neclatita, netulburata de indoiele sí câtu de frumosu o marturisescu ei ace'a in rogatiunile loru, déca le invétŕia pre acele!

Pecatu de mórte au acei parinti, cari nu-'si invétŕia pruncutii sei a se rogá lui Domnedŕeu, cáci nu este nemicu mai frumosu in lume, decátu unu pruncu — séu o fetitŕia, cându se róga lui Domnedŕeu. — Chiar' pentru ace'a, pruncii suntu fórté iubiti lui D.-dŕeu sí pentru ei déca trecu din viétŕia este pregatitu raiulu cu fericirea s'a nespusa. „Nu te teme turma mica“ — dŕice Isusu — catra prunci, — cá „bine a voitu Tatalu vostru, se dee vóue imperatŕ'a.“³⁾) Sí intr'altu locu, trecându Isusu din Galile'a in otarele Judeei de ce'a parte de Jordanu sí invetŕiându popórale multu tempu, se ostení sí intrá intru-o casa. Audŕiéndu muierile, cá Isusu este in casa, venira multe cu pruncutii sei la Isusu., cá se-i binecuvinte pre acei'a. Éra apostolii, sciendu cá Isusu este ostenitu sí voindu a-lu cruŕŕiá, le oprira pre dênsele, se nu intre la Isusu. Inse lui Isusu nu-i parú bine de acést'a portare a apostoliloru sei sí dogŕenindu-i pre ei le dŕise: „Lasati pre prunci se vŕina la mine sí nu-i opriti pre ei, cá unor'a cá acestor'a este imperatŕ'a lui D.-dŕeu.“ Sí adause: „Aminu dŕicu vóuc, ori cine nu va primí imperatŕ'a lui D.-dŕeu cá pruncii nu va întrá in ea!“⁴⁾)

¹⁾ Fapt. Ap. 7, 56.

²⁾ Mat. 11, 25.

³⁾ Luca 12, 32.

⁴⁾ Marcu 10, 14—15.

Asia dara, trebuie se invetiãamu dela prunci, cum se do-
bãndimu imperati'a lui D.-dãeu. Precum si-au marturisu ei
credinti'a in tôte tempurile catra D.-dãeu asia trebuie se o
marturisu sî noi, despre ce in partea a

II.

Cea mai de frunte datorinti'a a nôstra Tr. A! este: de
a ne aretã credinti'a catra D.-dãeu, de a marturisi pre
D.-dãeu de Tatalu nostru, de sustienatoriulu nostru, sî de
binefacatoriulu celu mai inaltu alu nostru. — „Celu care
me va marturisi pre mine inaintea ómeniloru, 'lu voiu mar-
turisi sî eu pre elu inaintea Tatalui meu, care este in ceriuri,
— dîce Isusu.

Datorinti'a nôstra dara este, a crede intru unu D.-dãeu
adeveratu, in trei persóne: Tatalu, Ffiulu sî Spiritulu Sãntu
sî in tôte legile sî invetiãaturele lui, câte ni le-a imparta-
sîtu prin sãnt'a s'a Baserica. Si acést'a credinti'a, a o aratã
prin fapte, prin cercetarea bisericeii, prin ascultarea inve-
tiãatureloru divine, prin rogatiuni, prin posturi, elemosina,
fapte bune sî ferirea de pecate sî altele. Avramu sî-a ara-
tatu credinti'a s'a catra D.-dãeu, cã numai unu singuru
fiu aveã pre Isacu, sî la porunc'a lui D.-dãeu chiar' sî pre
acel'a 'lu duse pre unu dealu, cã se-lu junghia sî jertfésca
lui D.-dãeu; sî numai la porunc'a angerului, care i aretã
unu berbecu intru o tufa, 'si lasã pre fiiulu seu in viétiã.
D.-dãeu 'lu sî binecuventã pentru acést'a. 'Lu facù tata a
multe neamuri sî din seménti'a lui se nascù acceptarea po-
póreloru — Isusu.

Dar' se luamu esemplu, nu dela ómeni de acesti'a alesi,
ci dela prunci, Tr. A!

Cei trei prunci in cuptoriulu celu cu focu alui Nabu-
codonozoru, cãtu de frumosu si-au doveditu credinti'a loru
catra D.-dãeu.

Ei in midiloculu flacariloru infióratórie cãntãu laude
lui D.-dãeu, sî D.-dãeu le tramise unu angeru, carele foculu
in róua l'a prefacutu!

Ba chiar' nici cã trebuie se mergemu asia departe dupa
esemple de credinti'a Nu! Cã-ci aci suntu pruncutii nostrii

— exemple vie. — Se privimu la d nsii, ce incredere — ce credin a au ei in parintii loru!

Pruncii, nu vedu mai mare domnu să mai puternicu in lume dec tu pre tatalu loru. Ei nu se temu de nici unu periclu in lume, deca sciu c  tatalu loru e l nga d nsii. Ei au increderea cea mai neclatita in t te promisiunile parintiloru sei. S  chiar' de le-ai d  lumea intréga, cu t te averile s'ale, totu  ei nu ar' paras  pre parintii loru.

S  noi avemu, Tr. A! unu Parinte acolo in ceriuri, unu Parinte cu multu mai bunu catra noi, dec tu parintii pamentesci. Dela acestu Parinte avemu noi t te!

S   re avemu noi credin a catra acestu Parinte as a, precum au pruncii catra parintii loru?

 re ómenii din tempurile nóstre prin ce-si ar ta credin a loru catra D.-d eu, care le dă p nea de t te d lele?

Dorere, că nu se-'si arete credin a, ci se lapeda de ea arunc ndu-se in pecate s  fara-de-legi.

In locu de a laudă pre D.-d eu, i batjocorescu numele celu s ntu prin injuraturi (sudalmi). In locu de a cercet  s nt'a baserica, 'si petrecu tempulu in cleвете s u lucruri servile. In locu de a iubi s  a ajută pre deapr pele loru, 'lu invidieza să-i voiescu reulu s  as a mai departe.

Firesce, c  as a le să merge la unii c  acesti'a in viet a, t te int rse, t te pe dosu, — t te mai multu reu dec tu bine.

Ei se c iescu apoi, că e rea lumea.

Nu e rea lumea, ci suntu rei ei insi  nepunendu-si increderea in D.-d eu, — s  apoi D.-d eu inca  -i parasescu s  fora de darulu lui D.-d eu inzedaru ne ostenimu.

Éca dara Tr. A! c tu de reu sămăna marturisirea credin ei nóstre cu a prunciloru nevinovati! Se invet amu dara dela ei, a ne lipi cu credin a de D.-d eulu nostru!

V'amu doveditu dara, c  pruncii s -au aretatu in t te tempurile intru unu modu minunatu credin a loru catra D.-d eu, precum pruncii la întrarea lui Isusu in Jerusalimu, cei 7 Macabei, s  pruncii micuti nevinovati marturisindu pre Isusu; v'amu aretatu c  datorin a n stra de frunte este a marturisi pre D.-d eu, dovedindu-ne ast'felu credin a catra d nsulu.

Trebue dara se fimu cu credinția catra D.-dñeu cá pruncii, déca voimu se ajungemu la o fericire cu ei in ceriuri.

Cáci, oh, fericita e viét'ra ace'a la carea ajungu pruncii dupa mórte — cu mfi de ori mai fericita, decátu acést'a ! Fericitu e locul lor acolo in ceriuri, unde nu este plânsu, nici dorere ! Fericita e societatea ace'a, carea î-i incungîura, cáci acei'a, carii î-i incungîura pre prunci in ceriuri — sî petrecu cu dênzii totu-de-a-un'a in fericire nespusa de limba omenésca, acei'a, dîcu, suntu : angerii, archangelii, cheruvimii sî serafimii ! Fericiti suntu pruncii nevinovati acolo la Parintele cerescu, carele î-i iubesce pre ei preste mesura !

Acolo e sî sufletulu nobilu alu pruncuțului vostru nevinovatu, parintiloru intristati, cari jeliti aci pre iubitulu vostru. Mângaietî-ve, cá elu se róga pentru voi sî lauda pre D.-dñeu dimpreuna cu ângeri. Aminu.

Vasiliu Criste

preotulu Sarvadului si alu Tașnadului.

Din istori'a despartirei bisericeii orientale de cea apuséna.

(Urmare.)

La 22 Octobre se tiênù a cincea șiedinția in care la propunerea comisariilor se cetí o nóua formula de credinția compusa de catra episcopii cei mai de frunte, care se cetise sî aprobase de catra episcopi in sér'a precedenta. Legatii pontificali dificultara espresiunea despre Christosu, cá e *din dbue naturi* sî nu *in dbue naturi*, cum s'a exprimat pontificele in epistol'a catra Flavianu sî pretinsera se se tiéna de epistol'a pontificalului séu se li se dee credentionalele, cá se se duca sî se póta tiéné unu sinodu in occidentu. Comisarii propusera se se aléga 6 episcopi din Orientu, 3 din Pontu, 3 din Iliri'a sî 3 din Traci'a, cari se convina in oratoriu cu Anatoliu sî legatii, se compuna o nóua formula, care se indestulésca pre toti sî asía se puna capetu discusiuniloru celoru lungi. Imperatulu inca au decisu cá séu se se primésca propunerea séu se va tiéné unu sinodu in occidentu. Desbatédu-se mai multu asupr'a obiectului se

rogara comisarii cá impreuna cu 22 de episcopi alesi cá comisiune inclusive legatii pontificali se mérga in oratoriu. Comisiunea a examinat formul'a proiectata mai inainte sí a statorit'o in form'a cum o avem astadi. In ce'a-ce privesce punctulu de diferinția despre Christosu s'a decisu cumcà: *Isusu Christosu este D.-dieu adevératu sí omu adevératu de o ființia cu Tatalu dupa d.-dieuire, de o ființia cu noi dupa omenire, asemenea intru tóte afara de pecatu... domnu sí unulu nascutu fiu (a lui D.-dieu) in dóue naturi fara amestecare, fara schimbare, fara despartire, fara separare. Deum verum et hominem verum... consubstantialem patri secundum deitatem, consubstantialem nobis eundem secundum humanitatem: — in duabus naturis inconfuse ἀσπγγύτως, immutabiliter, ἀτρέπτως, indivise, ἀδιαρέτως, inseparabiliter, ἀχωρίστως, agnoscendum. (Schwetz, Theologia dogm. vol. II. pag. 257).*

Aprobându-se intru tóte formul'a statorita in comisiune comisarii observara cumcà cele statorite sí aprobate de parentii sinodului se voru comunicá imperatului, cu acést'a s'a terminatu șiedinția a cinci'a.

In șiedinția a șies'a ținuta la 25 Octobré s'a prezentatu in sinodu imperatulu Marcianu cu imperatés'a sí mai multi demnitari. Imperatulu ținèu o vorbire mai antâiu in limb'a latina dupa ace'a in l. grecésca, aretându cá intențiunea s'a cu convocarea sinodului a fostu se se conserve curatieni'a credinției, care venise in periclu prin avariti'a sí ambițiunea unoru ómeni. Mai incolo dișe cumca nu e de a se primí alta doctrina despre misteriu intruparei decâtu ace'a, pre care o-au invetiātu parintii din Nicea in simbolulu loru sí s. Leone in epistol'a catra Flavianu. A voitu a participá la sinodu dupa esemplulu lui Constantinu numai pentru a intari credinția ér' nu pentru a face óre-care fortia, Finindu imperatulu vorbirea urmara ac'amarile indatinatate sí dupa ace'a ceti archidiaconulu Aétiu formul'a credinției statorita in șiedinția de mai inainte. A fostu subscrisa de trei sute cinci diēci sí șiēsa episcopi, in frunte cu legatii pontificali. Diogene din Cyzikus sí alti 14 metropoliti au subscrisu sí pentru sufraganii loru absentii. Punendu-se scrisórea pre altariu, intrebà imperatulu cumcà fa-

cutu-s'a dechiaratiunea subscrisa cu consensulu tuturoru, Episcopii toti respuuserà cumcà au subscris'o pentru-cà in dèns'a au cunoscutu invetiatur'a apostoliloru. Dupa ace'a dîse imperatulu cumcà: „pentru de a evitá pre venitoriu ori-ce pretestu pentru despartîre (desbinare) totu acel'a, care prin desbateri despre credinþa escitèza cèrta publica de va fi privatu se se exileze din Constantinopolu, de va fi oficialu se se dimisiuneze, de va fi clericu, se se depuna “ Cu acèst'a s'a invoitu intregu sinodulu.

Imperatulu a facutu sinodulu unele propuneri din cari s'au formatu trei dintre canónele statorite in acestu sinodu, — asemenea a propusu cá Chalcedonulu se-lu redice la demtatea de metropola, inse numai honoris causa, fara a prejudecá drepturiloru metropoliei din Nicomedi'a.

Sîdinti'a a sîptea, a opt'a sî-a nou'a s'au tîenutu in 26 Octobre. In a sîptea s'a aprobatu impaciuirea facuta intre Maximu din Antiochi'a sî Juvenalu din Jerusalimu, in urm'a carei'a jurisdicþiunea lui Juvenalu are se se estinda preste cele trei Palestine, éra alui Maximu preste ambele Fenicie sî Arabi'a. Cestu din urma a condiunatu impaciuirea dela aprobarea pontificelui. In sîdinti'a a opt'a s'a pertractatu caus'a lui Teodoretu episcopulu din Cyrus pre care l'a depusu Dioscoru cu sinodulu seu, fara a fi fostu de faþa, éra pontificele Romei aflândulu nevinovatu l'a primitu in comuniunea s'a. Sinodulu l'a restituitu in scaunulu seu, dupa-ce a condamnatu eresulu lui Nestoriu sî a subscrisu formul'a credinþei. „Domnedîeu a judecatu prin gur'a lui Leone strigara episcopii.“

Sîdinti'a a nou'a s'a ocupatu cu afacerea episcopului Ibas din Edes'a, pre care asemenea l'a fostu depusu Dioscoru. Pertractarea s'a continuatu sî in sîdinti'a a dîceea. Sî acèst'a a fostu restituitu, éra lui Nonnus, care fusese pusu in locu-i i-s'a lasatu demnitatea episcopésca pâna se va cercá mai de aprópe in unu sinodu provincialu despre alegerea lui. Sîdinti'a a unspredeceea pâna la a patruspediecea inclusive s'a ocupatu numai cu lucruri personali. Din acelea se vede cá in unele locuri eráu cîte doi episcopi in ace-l'a-si scaunu episcopescu, cum a fostu in Efesu sî in dieces'a Perrh'a din Siri'a.

Sfediti'a a cincispredicea s'a ocupatu cu investirea scaunului episcopescu din Constantinopolu cu anumite privilegia. Nu pentru antai'a data s'a ivitu pof'ta episcopului din Constantinopolu de a-si cãscigá jurisdicțiune asupr'a toturoru episcopiloru din Orientu. Acest'a a fostu unu locu vechiu si nou de jure, dara dupa usu au sî eserceatu órecare jurisdicțiune asupr'a celorualalti episcopi, orientali cum s'a aretatu sî mai in susu. Anatoliu, episcopulu de acumu a voitu cá ce'a ce s'a usuatu numai se devina lege sî inca se se mai largesca cerculu poterei decumu a fostu in usu. Ocasieuna erá binevenita. Episcopulu din Alexandri'a a fostu depusu sî in locu-i nu se alesese altulu. Maximu din Antiochi'a ai fostu ordinatu de catra Anatoliu sî erá fórte adictu acestui'a. Episcopulu din Heraclea sî totu-odata metropolitulu Traciei erá absentu. Bassianu sî Stefanu ambii pretinsi episcopi a Efesului au fostu depusi sî asia n'a fostu neci unu metropolitu din Asi'a presentu. Celu din Pontu, Talassiu episcopulu Cesariei a fostu primitu numai din grãtia intre episcopi sî asia n'a avutu curagiu a face opusetiune.

Singuru legatii pontificali au avutu tari'a a se opune unoru decisiuni aduse in detrimentulu celorualalti metropoliti. — Canonulu a 28 ultimulu din canónele sinodului dela Chalcedon: suna asia: „Urmandu intru tóte presciseloru ss. parinti sî cunoscându canonulu celoru 150 de episcopi, care de curându s'a cetitu decidemu sî amu decisu si noi ace'a-si in privinti'a prerogativelorú presãntei baserici din Constantinopolu, a Romei nóue. Pentru-cá cu dreptu au concesu parintii scaunului Romei prerogativele s'ale, pentru-cá a fostu cetate imperatésca, sî din ace'a-si cosideratiune mișcati au recunoscutu cei 150 de episcopi asemenea prerogative sî presãntului scaunu din Rom'a nóua judecându cu bunu temeiú, cumcã cetatea, carea e onorata prin imperatiã sî senatu (ad. unde resiede imper. sî senatulu) sî care se bucura de asemenea prerogative (se intielege civile) cá cetatea imperatésca cea vechia, trebue se se inaltie sî in privinti'a basericésca sî se fia a dóu'a dupa ea. Si adeca se se ordinez de catra presãntulu scaunu din Constantinopolu amentitu mai innainte din diecesele Pontu, Asi'a sî Traci'a numai metropolitii sî episcopii tîenuturiloru din acelea die-

cese, cari (tînuturi) au cadîtu sub potestatea barbariloru precându firesce fie-care metropolitu a numiteloru diecese ordinéza pre episcopii eparchiali impreuna cu cei'alalti episcopi ai eparchiei, precum e prescisu in ss. canóne. Metropolitii numiteloru diecese inse se se ordinez, cum s'a dîsu, de catra archiepiscopulu din Constantinopolu dupa-ce s'a facutu conformu datinei alegerea in unire sî i-s'a reportatu despre ea."

(Va urmá.)

V A R I E T A T I.

P. S. S. Dlu Nicolau Popea archimandritu sî vicariu metropolitanu, au fostu intaritu de catra Majestatea S'a Monarchulu intru dignitatea de Episcopu alu Caransebesului, la care a fostu chiamatu prin aprópe unanimitatea sinodului electoralu.

Primésca noulu episcopu sincerele nóstre felicitari la acésta inalta dignitate!

Noi canonici. Capitululu metropolitanu din Blasiu a alesu in locurile vacante de canonici pe Rvsmii dd. *Gavrila Popu*, archidiaconu alu tractului Clusiu, sî *Dr. Alexandru Grama*, profesoru de teologia sî rectoru alu internatului Vanceanu din Blasiu.

Gratulamu diu anima la acésta nimerita alegere sî felicitamu pre noii canonici!

Premiu pentru costumu nationalu. La biroulu Comitetalui Asociatiunei transilvane s'au depusu doi napoleoni in auru destinati cá premiu de onóre pentru unu costumu femeiescu nationalu românu, judecatu cá celu mai frumosu la adunarea generala dela Fagarasiu.

Pentru scólele confesionale. Ministeriulu ung. de culte sî de invetiamentu a datu ordinatiune catra tóte comitetele administrative sî catra toti inspectorii scolari ung. impunéndu-le cá pentru delaturarea scaderiloru observate sè se adreseze mai antâiu catra autoritatfle besericesci respective, caror'a se le sî dee totu putintiosulu sprijinu spre acestu scopu. Éra de cum'v'a acésta procedura ar' remâné fâra resultatu, atunci se arete cu de-ameruntula la ministeriulu tóte, câte au incercatu, precum sî caus'a din care incercarile n'au succesu.

Fondurile stipendiiloru eráu supuse pâna acum de catra inspectorii de dare la plat'a dârii. Dupa o decisiune inse a tribunalului administrativu financiaru, venitulul intereselor dela capitalulu fonduriloru stipendiiloru, care servescu nemijlocitu pentru scopuri de instructiune publica, suntu scutite de dare dupa interesele capitaluriloru sî dupa venitu.

Baserici romane in Turci'a. Dlu Alexandru Lahovary, ministrulu de esterne alu României, a obtîenutu dela inalt'a Pôrta dreptulu pentru coreligionarii nostri romani de a cladî baserici române in imperiulu otomanu.

Unu opu de mare valôre. Distinsulu nostru publicistu sî literatu, domnulu Georgiu Baritiu a scosu de su tipariu in propri'a s'a editiune, unu pré interesantu opu. Opu lu acest'a pôrta titlulu:

Parti alese din Istori'a Transilvaniei pre d'oue sute de ani din urma. — Volumu I. dupa introductiune sî câtev'a schitîe biografice cuprinde o lunga serie de evenimente dintre anulu 1683 pâna in predilele catastrofelu din 1848 sî unu suplementu cu 44 documente. In 50 de côle tiparite formatu 8° mare; testulu cu litere cicero nerarite, notele sî documentele cu litere garmond sî petit.

Pretîulu unui exempl. legatu usîoru (brosiatu) este de 4 fl. 50 cr. Legatu frumosu in pênza 5 fl.

Cu scopu de a scôte celu puçinu un'a parte din spesele considerabili avute pâna acum, sî a dá câtu mai curêndu la tipariu alu II-lea volumu din acestu opu, auctorulu sî-a rezervatu a ficsá unu *pretîu numai de 4 fl. 20 cr. inclusive trimiterea franco* pentru toti lectorii câti voru binevoi a prenumerá la elu de-a dreptulu *pâna la 1-a Augustu c. n.*

Dela 5 séu mai multe exemplarie platite dintru odata se dá 10% rabatu.

Comandele sî plat'a se potu face mai usîoru sî mai siguru prin asemnatiuni (mandate) postali, dupa care espeditiunea esemplarielu urméza cu tóta precisiunea, numai adresele se fie scrise limpede, éra locuintî'a dupa inpregîurari, chiar' sî in câte d'oue limbi ale patriei.

In comande se fia anumita curatu: legatura usîóra, séu tare sî eleganta.

Dupa 1 Augustu a. c. cartea va trece in comissiune sî se va poté comandá numai la librari cu pretîu de 4 fl. 50 cr. sî 5 fl. legata, inse nefrancata.

Recomendamu cu totu adinsulu tuturoru Romaniloru sciutori de carte cá se-si procure acestu opu, care i luminéza asupr'a evenemintelu din vécurile din urma sî preste ace'a lamuresce multe cestioni istorice cu cari cea mai mare parte a carturariloru nostri nu este in curatu pâna adi.

Carti scolare aprobate. Cartile de lectura, compuse de dlu *Vasile Petri*, au obtîenutu aprobarea inaltulu ministeriu reg. ung. de culte sî instructiune publica, sî adeca:

Legendariulu s'au cartea de cetire pentru alu 3-le sî alu 4-le anu de scóla" sub nr 11.295 ex 1889, ér'

Noulu Abcdariu Românescu" sub Nru 16.006 ex 1889.

Proprietariu, Redactoru si Editoru: Nicolae Fekete-Negruti in Gherl'a.

Gherl'a. Imprimari'a „Auror'a" p. A. Todoranu.